MŪSŲ PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY — "OUR HAVEN"

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SAVAITRAŠTIS

Registered at the G.P.O., Sydney, for transmission by post as a newspaper.

LEIDŽIA: AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBA.

Redaktorius: Julius Veteikis. Redakcijos adresas: 24 Lovoni Street, Cabramatta, N.S.W. Tel.: UB 3680.

PRENUMERATA

Ištisiems metams — £ 3.0.0.

Pusei metų — £1.15.0

Trims mėnesiams £ 1.0.0.

Atskiras nr. — 1/9.

N. Zelandijoje ir Anglijoje kaina ta pati. Kituose kraštuose — £ 4.0.0. metams.

KOMERCINIAI SKELBIMAI

1 colis per 1 skiltį 12/-

Bendruomeniniai — 10/-

Skelbimų kaina vienai teksto eilutei arba jos vietai — 1/6.

Nuolatiniams skelbimams teikiama nuolaida.

Už skelbimų turinį neatsakoma.

PRENUMERATA ADRESUOJAMA:

Box 4558, G.P.O., Sydney, N.S.W.

Administracijos tel.: 649 9062

Sydney, 1961 m. rugpjūčio 1 d.

Nr. 30 (640). Trylikti metai.

SKELBIAME

"Mūsų Pastogės" lėšoms telkti vajų

Šiais metais lapkričio mėn. sueis lygiai penkiolika metų, kai pirmasis lietuvių transportas po antrojo pasaulinio karo išsikėlė į Australijos krantus, ieškant prieglobsčio nuo Lietuvos okupanto. Tame transporte atvyko į šį tolimąjį kraštą 439 lietuviai vyrai ir merginos, o po jų kelerių metų laikotarpyje dar tūkstančiai mūsiškių pagausino tas gretas.

Šiandieną mūsiškių čia mažiausiai gyvena per 8.000, kas, įprastiniu būdu skaičiuojant, sudarytų apie 2.000 paskirų šeimų.

Kai stebi mūsų periodinės spaudos vargus, tai vis dėlto nesmagu darosi, kad toli ne visi prenumeruoja lietuvišką laikraštį, nes jei skaitytų visi tie 2.000 vienetų, tai mūsų periodinė spauda, galima sakyti, nevargtų ekonominių sunkumų ir galėtų ne tik plėsti savo apimtį, bet rastų realių būdų tobulinti ir savo turinį.

Nedrąsu tvirtinti, kad tie, kurie dar neprenumeruoja Australijoje išeinančios lietuvių periodikos, jie jos ir neskaitytų: jie ją skaito, tačiau skolindamiesi pas kaimyną, giminaitį ar draugą... O tatai juk nėra garbingas veiksmas, nes tuo būdu yra skriaudžiamas laikraštis ir neleidžiama jam kilti į gražesnį bei patraukiesnį leidinį.

"Mūsų Pastogė" yra Australijos lietuvių Bendruomenės savaitraštis. Jis sielojasi visų šiame krašte gyvenančių tautiečių vargais ir nelaimėmis, jis džiaugiasi ir visais mūsų pasisekimais bei laimėjimais. Tatai nepartinis ir apolitinis laikraštis, siekiąs visų lietuvių vienybės ir darnos, tatai — veidrodis, kuriame Jūs randate savo kultūrinės veiklos žinias, skaitote viso pasaulio lietuvių gyvenimo smulkmenas, semiatės sau žinių, kas vyksta mūsų brangiojoj tėviškėlėj — okupuotoj Lietuvoj.

Atrodo, kad nei vienas lietuvis negalėtų gyventi, jei jis nesektų savųjų gyvenimo vargų ar džiaugsmų, nei vienas negalėtų ramiai miegoti, jei savaitgalio vakarą nepasiguostų tais savosios tautos laimėjimais, kurių aprašymai telpa Bendruomenės vyriausios vadovybės — Krašto Valdybos leidžiamame savaitraštyje. Tačiau, iš tikrųjų, yra kitaip, nes žinomi faktai, kad palyginus vis dėlto žymi dalis mūsų tautiečių, nors juos ir pasiskaito pas kitus prenumeratorius, patys tačiau pagaili tik 3 svarų metams užsisakyti lietuvišką laikraštį.

"Mūsų Pastogės" redaktorius ir jos leidėjas — ALB Krašto Valdyba, apgalvoję ir apsvarstę šitokią savos spaudos padėtį, priėjo neginčijamos išvados, kad reikia mums vėl pajudėti, reikia išaiškinti saviesiems šio reikalo esmę, būtina kreiptis į tuos mielus lietuvius, kurie iki šiol neprenumeravo bendruomenės organo, kad dabar, praėjus nuo mūsų apsigyvenimo šiame krašte jau beveik 15-kai metų, būtų pats aukščiausias laikas užsiprenumeruoti ir lietuvišką laikraštį, šiuo atveju — apolitinį, nepartinį visos Bendruomenės organą "Mūsų Pastogę".

Krašto Valdyba, kaip "Mūsų Pastogės" leidėjas, per ilgus savo darbo ir patirties metus puikiausiai žino tuos brolius lietuvius, kurie iki šiol neprisirengė užsisakyti Bendruomenės organo. Todėl, pradedant rugpjūčio mėnesiu, yra nuspręsta paskelbti "Mūsų Pastogės" lėšoms telkti v a j ų, kad ilgesnio laiko tarpe mūsų bičiuliai ir sąmoningieji tautiečiai turėtų progos ir galimybės paraginti tuos, kurie iki šiol delsė prenumeruoti Bendruomenės savaitraštį, jį tuojau užsisakyti, padidindami skaitytojų šeimą ir tuo prisidėdami prie laikraščio kilimo formos ir turinių atžvilgiu. Krašto Valdyba, kaip leidėjas, tvirtai tiki, kad šiuo keliu bus įmanoma dar keliais šimtais padidinti mūsų skaitytojų skaičių, kas ją įgalins, nuolat brangstant laikraščio leidimo išlaidoms, palikti tą pačią prenumeratos kainą ir laikraščio materialiniais resursais pagyvinti jo turinį. *Kitu gi atveju, leidėjas bus priverstas kelti laikraščio kainą!*

Todėl šia proga nuolatiniai mūsų laikraščio bičiuliai nuoširdžiai prašomi: nepagailėti nei laiko nei pastangų kreiptis į savo pažįstamąjį, draugą, bičiulį ir giminaitį, kuris iki šiol nesiprenumeravo "Mūsų Pastogės", o skaitė jį skolindamasis iš jo ar iš kito tautiečio, ir paraginti, kad tučtuojau išsiųstų prenumeratos pinigus ir pats įsijungtų į garbingai skaitančiųjų eiles; prašome taip pat sąmoninguosius mūsų jaunuolius, kurie auga ir bręsta su meilės krisleliu Tėvynei Lietuvai širdyje, aplankyti "Mūsų Pastogės" dar neskaitančius savo pažįstamus lietuvius ir gauti iš jų prenumeratas.

KAS SURINKS PENKIAS NAUJAS "MŪSŲ PASTOGĖS" PRENUMERATAS, TAS GAUS PO GRAŽIĄ IR VERTINGĄ LIETUVIŠKĄ KNYGĄ KAIP PREMIJĄ!

Kreipiamės čia ir į visos Australijos biznierius. Kaip matome iš "Mūsų Pastogės" puslapių, žymi dalis Sydnėjaus biznierių deda savuosius skelbimus, tačiau žymesnę laikraščio dalį užpildo savo skelbimais kitataučiai. Yra skelbimų, kurie dedami reguliariai jau daugiau nei penkmetis. Argi kas nors dar gali abejoti, kad tie skelbimai neneša jokios naudos juos davusioms firmoms? Jei nebūtų naudos, tai, savaime suprantama, svetimtaučiai savo skelbimų į laikraštį periodiškai nedėtų.

Šiandieną, kiek mūsų žinios siekia, Australijoj yra gerokai per 100 stipriai ant kojų atsistojusių liet. biznierių. Jų yra ne tik Sydnėjuje, bet Adelaidėje, Melbourne, Perthe, Brisbanėje, Newcastelyje ir visur kitur. Argi tiems biznieriams nesujuda kartais Lietuvos meilės kibirkštėlė, argi jie neapsispręs nors protarpiais, nors nereguliariai pasiskelbti Bendruomenės savaitraščio puslapiuose, kas suteiks jiems ne tik medžiaginės naudos, bet nuramins ir sąžinę, dosniai parėmus savąją spaudą? Tikime, kad mūsų prekybininkai ir pramonininkai, ar bus į juos tiesiogiai apeliuojama ar nebus, nepagailės veiksmingos paramos savajam laikraščiui.

Nuoširdžiai prašome ir pastoviuosius mūsų skaitytojus — prenumeratorius nedelsti ir visada laiku apsimokėti "Mūsų Pastogės" prenumeratą. Kultūringajame pasauly yra įprasta: kai laikraštis užsisakomas, tai prenumerata apmokama iš anksto. Tuo būdu laikraščio leidėjas ir redakcija žino, kaip jį leisti ir redaguoti pagal iš anksto žinomus piniginius resursus. Šitokia sistema veikė ir Lietuvoje. Australijoje, kai mūsų tautiečiai dar turėjo begales įsikūrimo sunkumų ir rūpesčių, mūsų periodiniai laikraščiai gal ir padarė nedovanotiną klaidą, siuntinėdami ilgesnį laiką ir tiems, kurie laikraščio neapsimokėjo iš anksto. Šis įprotis šiandieną tapo lyg ir taisykle. Laikraščio administracija, tarsi koks vergas, privalo prašyti jo skaitytojų, net kelius kartus kartojant raginimus, kad už jį atsilygintų. Tatai neįprasta ir niekur nepraktikuojama laikraščių kurtuazijoj galimybė. Todėl vis dėlto reikia vieną kartą įpratinti ir Australijos lietuvių laikraščio skaitytojus, kad jie visiems laikams žinotų, jog p r e n u m e r a t a a p m o k a m a i š a n k s t o i r d ė l j o s n e u b a g a u j a m a, nes tatai sudaro administracijai nepaprastai didelių išlaidų ir sugaišina daug laiko. Čia pareiškiama, kad "Mūsų Pastogė" ateityje, jei po pirmo raginimo nebus gauti prenumeratos pinigai, neatsiskaičiusiam skaitytojui bus be jokio gailesčio nutraukta, nes administracija yra tvirtai įsitikinusi, kad Bendruomenės savaitraštis ir be tingiųjų atsilyginti skaitytojų išsivers!

Atrodo, kad išsišnekėjome išsamiai ir nuoširdžiai, todėl dar kartą kreipdamiesi į Australijos lietuvius, pilnai tikime, kad skelbiamasis "Mūsų Pastogės" lėšoms telkti vajus suteiks pilnai patenkinamus rezultatus.

MŪSŲ TIKSLAS:

1) Per tris sekančius mėnesius padidinti Bendruomenės savaitraščio skaitytojų šeimą trimis šimtais naujų narių;

2) Susilaukti atsilyginant visus tuos, kurie dar nesusimokėjo prenumeratos už siuntinėjamą laikraštį;

3) išjudinti visus lietuvius biznierius, kad jie nors ir neperiodiškai skelbtųsi Bendruomenės savaitraščio skiltyse ir

4) organizuoti "Mūsų Pastogės pajamas dar ir kitais būdais: prašant apylinkes išleisti bent po vieną specialų "M.P." numerį ar surengiant savaitraščio reikalams bent po vieną Spaudos balių kiekvienoje apylinkėje.

A.L.B. Krašto Valdyba
ir
"Mūsų Pastogės" redakcija

KELIOS AKTUALIJOS

RABINOVIČIUS UOLIAI PLATINA SPAUDĄ

Vilniuje, ties operos-baleto teatru turįs spaudos kioską, A. Rabinovičius nutarė įsigyti komunistinio spartuolio vardą. Jis ne tik sėdi kioske, bet aplanko netoli kiosko esančias įstaigas, įmones ir tarnautojus apklausinėja, kokie laikraščiai patinka. Rabinovičius uoliai platina spaudą ir tai, pagal Vilniaus radiją, jau nešą rezultatų. Rabinovičiui suteiktas darbo spartuolio vardas, o ryšių ministerija apie jo darbo patyrimą išleido specialų plakatą. Tokiomis priemonėmis skatinamas komunistinės spaudos skaitymas ir reiktų daugiau Rabinovičių, nes priešingu atveju spaudą išplatinti nėra paprasta... E.

OPERA IŠ PABĖGĖLIŲ GYVENIMO

Jaunas kompozitorius Vyt. Laurušas jau keli metai rašo operą iš nūdienos gyvenimo. Jai libretą parengė Alg. Kalinauskas ir raš. Eug. Matuzevičius. Laikinas pavadinimas esąs "Išklydęs paukštis". Pagal Vilniaus radiją (liepos 16 d.) opera skiriama tai lietuvių tautos daliai, kuri "suklaidinta buržuazinės agitacijos propagandos", yra pasitraukusi už tėvynės sienų. Girdi, toji tema aktuali, nes, esą daugelis darą žygius grįžti į Lietuvą. Kompozitorius numato savo operą baigti iki 22-jo partijos suvažiavimo, taigi ligi spalio mėnesio ir tada patiekti ją teatrui.

AŠTRĖJA KOVA SU BAŽNYČIA

Lenkų seime po dviejų dienų karštų debatų, penkiems katalikų atstovams balsavus prieš ir penkiems susilaikius, priimtas naujas auklėjimą mokyklose pertvarkąs įstatymas. Pagal šį įstatymą mokyklose nebegalės būti dėstoma tikyba. Mokyklos, nurodo įstatymas, esančios "pasaulinės institucijos". Komunistiniai atstovai pareiškė, kad valstybė religiniam auklėjimui nedaranti kliūčių, tačiau toks auklėjimas tegalimas tik už mokyklos ribų. Katalikų atstovas Mazowiecki savo kalboje reikalavo jaunimui leisti laisvai apsispręsti dėl pasaulėžiūros ir ta proga priminė 1956 m. Gomulkos pasakytus žodžius, kad "kvaila yra manyti, jog tik komunistai ir ateistai tegali statyti socializmą".

STOK! — TARĖ AMERIKOS PREZIDENTAS

KALBA, KOKIOS PO ANTROJO PASAULINIO KARO DAR NEBUVO. VISI VAKARAI JAI PRITARIA. SOVIETŲ ATSILIEPIMAI ATSARGŪS.

Praeitasis trečiadienis reikia laikyti istorine Vakarų pasaulio politikos ir Rytų komunistinės agresijos persilaužimo akimirka.

Įtemptoji padėtis dėl V. Berlyno likimo reikėtų laikyti baigta, nes Vakarų pasaulio vadas Jungt. Amerikos Valstybių prezidentas J. Kennedy šį kartą ne tik žodžiais, bet ir veiksmais išreiškė demokratinio žmogaus galvoseną ir jo ryžtą ginti savo gyvybinius ir esmingus interesus, kurie saugo jo individualią asmens laisvę.

Savo kalboje, transliuotoje per radiją ir televizijos tinklą visai Amerikai ir jos sąjungininkams, prez. Kennedy visai pagrįstai sovietams metė akibrokštą, tardamas, kad jie remia šią alternatyvą: "Kas mano, tai mano, bet kas tavo, tai dar svarstytina".

Toliau prez. Kennedy savo gerai apmąstytoje ir palyginus ilgokoje kalboje yra išsireiškęs: "Mes negalime ir neleisime komunistams išstumti mus iš Berlyno nei palaipsniui, nei jėga. Mes nenorime kovoti, bet mes jau kovojome prieš tai. Aš girdžiu sakant, kad Vakarų Berlynas yra militariškai neapginamas, bet ir Bostonija ir faktiškai Stalingradas buvo apginami. Kiekviena vieta yra apginama, jei ją gina puikūs vyrai. Jau ir kiti anksčiau yra padarę tą pačią pavojingą klaidą, manydami, kad Vakarai yra ir per egoistiški, ir per minkšti ir perdaug nevieningi pasipriešinti invazijai prieš kitų tautų laisvę. Pavojingasis laisvės frontas eina per Berlyną, ir mes norime pasilikti šiame fronte kaip taikos faktorius. Tatai yra kiekvieno Atlanto regijone gyvenančio piliečio viltis, o taip pat ir kiekvieno piliečio, gyvenančio Rytų Europoje ir, aš esu tikras, kiekvieno Sov. Sąjungos piliečio.

Grėsmė yra pasaulinio masto. Todėl mūsų pastangos turi būti taip pat plačios ir stiprios ir mes neprivalome nusilenkti dažnai pavienėse vietose kuriamai politinei krizei. Mes esame pasirengę Berlyno klausimo sprendimą pateikti gyventojų laisvam nuosprendžiui balsavimo keliu pačiame Berlyne ir, jei įmanoma, visai vokiečių tautai!"

Savo kalbos pabaigoje prez. J. Kennedy išreiškė viltį, kad komunistų vadovybė pagaliau suprasianti pavojingojo savo žaidimo esmę ir sėsianti prie derybų stalo, nes tik taikiu būdu esą galima išspręsti visas painias politines problemas, jei abi šalys rodančios gerą valią ir kilnias pastangas. Kitu atveju — Vakarai esą pilnai pasiruošę ginkluotam sprendimui ir esą visiškai vieningi ir ryžtingi.

Ta pačia proga, kad sustiprintų savo pareikštą ryžtą, prez. J. Kennedy dekliaravo ir veiksmingus savo politikos žygius. Jis paprašė Jungt. Amerikos Valstybių kongreso padidinti karinį Amerikos biudžetą 3.247 mil. dolerių kariniams reikalams ir 207 mil. dolerių civilinės apsaugos priemonėms užtikrinti. Tuo būdu Amerikos karinis biudžetas šiems metams siektų 47.500 mil. dolerių, kai tuo tarpu jis praėjusio karo aukščiausiu įsitempimo metu tesiekė tik 7.000 mil. sumą...

Prez. J. Kennedy dar pareiškė, kad jis padidins Amerikos sausumos kariuomenę iki 1 mil. vyrų, padidins taip pat aviacijos ir karo laivyno pajėgas po keliasdešimt tūkstančių vyrų. Visi laikinai iš apyvartos išimti karo laivai ir lėktuvai būsią grąžinti į aktyvią krašto apsaugos tarnybą, be to, būsią padvigubinti ar patrigubinti naujokų ėmimo šaukimai ir sudaryti atsarginiai kariuomenės vienetai, įjungiant į juos taktinius bei aviacijos transporto eskadronus. Ypač būsianti sustiprinta konvencionalinių ginklų tarnyba, kuriai būsią paskirta apie pusę branduoliniams ginklams išleidžiamos sumos. Kadangi visuotino karo pavojus visiškai priklausąs nuo komunistinio pasaulio vadovybės ir kadangi laisvasis pasaulis be kovos nenorįs kapituliuoti, tai Jungt. Amerikos Valstybės tuojau pradėsiančios visiškai veiksmingai ruošti požeminius apsigynimo bunkerius, kad apsisaugotų nuo priešo branduolinių užpuolimų. Rengiamieji apsaugos bunkeriai būsią aprūpinti maistu, vandeniu, pirmosios pagelbos reikmenimis, įrankiais ir kitomis gyvybei išsaugoti reikalingomis priemonėmis. Būsią griebiamasi ir kitų veiksmų, kurie, pagal prezidento žodžius," bus reikiamu laiku efektyvūs, kad išsaugotų milionus gyvybių".

Jungt. Amerikos Valstybių ir kitų Vakarų pasaulio kraštų politikų prez. J. Kennedy kalbos įvertinimas buvo teigiamas ir padrąsinantis. Net ir Anglijos politiniuose sluogsniuose nėra defetistinių nuotaikų gaidų. V. Vokietijos kancleris dr. Adenaueris nedviprasmiai pareiškė: "Mes pasitikime dabartinės Jungt. Amerikos Valstybių vadovybės politika". Apie Prancūzijos vyriausybę dabartiniu metu negali kilti jokių abejonių, nes jai vadovauja ryžtingasis gen. de Gaulle, kuris reikiamu momentu niekada nedvejoja, o vykdo, ką parodė paskutiniosios savaitės įvykiai Tunise, kur ir vėl atgavęs savo kovingumą prancūzas be kompromisų sutvarkė itin svarbią vakarietiškajam pasauliui Bizertos karinę bazę Tunise.

Maskvos atsiliepimai, rašant šią politinę apžvalgą, buvo atsargūs ir apsvarstyti. Sovietų telegramų agentūra Tass tik tiek pareiškė, kad, girdi, prez. Kennedy savo kalboje, primesdamas kaltę Sovietijos grėsmei, pateisinęs savo ginklavimosi planus, kurie faktiškai jau esą vykdomi nuo jo prezidentavimo pradžios, t.y. nuo š.m. sausio mėnesio. Apskritai Sovietų politiniuose sluogsniuose vyraujanti nuomonė, kad Berlyno klausimo krizė būsianti išspręsta dar šiais metais taikių pasitarimų skalėje. Chruščiovas per savo emisarus jau dabar pasiūlęs Vakarų demokratijoms būti apdairioms ir vėl sėsti prie derybų stalo.

Jei tatai tiesa, tai peršasi aiški išvada, kad prez. J. Kennedy yra ne tik aiškių pareiškimų, bet ir apsvarstytų veiksmų žmogus, kuris vienu ar kitu būdu gali patvarkyti reikalus teisinga kryptimi laisvės trokštančiai žmonijai...

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖ

RYTŲ EUROPOS PAVERGTOMS TAUTOMS TURI BŪTI LEISTA APSISPRĘSTI

JAV prezidentas J.F. Kennedy liepos 14 d. oficialiai paskelbė "Pavergtųjų Tautų Savaitę". Ji prasidėjo liepos 16 d. ir baigėsi liepos 22 d. Šioji savaitė JAV prezidento aktu minima jau treji metai. Pirmasis ją paskelbė buv. JAV prezidentas D.D. Eisenhoweris, 1959 m. liepos 17 d. išleidęs tokį atsišaukimą:

"Dėl to,

Kad sovietinio komunizmo imperialistinės ir agresinės politikos dėka pavergta daugelis valstybių pasaulyje;

Kad sovietų valdomų valstybių tautoms yra atimtos valstybinė nepriklausomybė ir savo žmonių laisvė;

Kad Jungtinių Valstybių piliečiai kilmės ir principų ryšiais yra susieti su visų kontinentų laisvę ir teisingumą mylinčiais žmonėmis;

Kad todėl yra verta ir teisinga manifestuoti pavergtųjų valstybių tautoms JAV vyriausybės ir tautos paramą pavergtųjų laisvės ir nepriklausomybės teisingiems siekimams;

Kad Kongresas 1959 m. liepos 17 d. jungtine rezoliucija įgaliojo ir prašė JAV Prezidentą išleisti atsišaukimą, 1959 m. liepos trečiąją savaitę skiriant Pavergtųjų Tautų Savaite, ir panašias deklaracijas išleidžiant kasmet, kol visos pavergtos valstybės pasaulyje bus atgavusios laisvę ir nepriklausomybę."

Anuometinis JAV prezidentas istoriniame dokumente kvietė JAV gyventojus tą savaitę atžymėti tinkamomis apeigomis ir veikla, prašė įsigilinti į pavergtų tautų sunkią padėtį ir iš naujo pasiryžti tiekti paramą teisingiems pavergtų tautų siekimams.

Šiais metais preizdentas Kennedy deklaravo Pavergtųjų Tautų Savaitę vykstant aštriam nervų karui tarp Vakarų valstybių ir Sovietų Sąjungos. Savaitės paskelbimą paminėjo visa eilė JAV, Kanados, Pietų Amerikos, Australijos laikraščių. Kai kurie įtakingi JAV dienraščiai ("N.Y. Herald Tribune"), skelbdami komentarus ryšium su Chruščiovo reikalavimais ir Vakarų atsakymu, iškėlė mintį, kad reikialaujant laisvo apsisprendimo teisės visos Vokietijos gyventojams reikėtų kelti ir Rytų Europos sovietų pavergtų tautų apsisprendimo teisę. V. Europos spauda paminėjo JAV prezidento PTS proklamavimą ir ta proga (pvz. "Neue Zuercher Zeitung" 194 nr.) pažymėjo, kad Savaitės paskelbimas sudaro vieną iš Amerikos atkirčių atsakant į sovietų pradėtą nervų karo ofenzyvą. Spauda dar pastebėjo, kad siekiant JAV-se kasmet minėti Pavergtųjų Tautų Savaitę žymiai prisidėjo ukrainiečių veikėjas JAV dr. L. Dobriansky ir kiti egziliniai darbuotojai.

Kaip ir anksčiau, ir šiais metais minint Pavergtųjų Tautų Savaitę, liepos 16 d. šv. Patricko katedroje New Yorke įvyko pamaldos su vysk. Griffiths pamokslu. Prie PET būstinės New Yorke, kur pusiau stiebo buvo nuleistos devynių pavergtų tautų vėliavos, įvyko viešas susirinkimas. Kalbėjo Kongreso narys E. Celler ir kt. Pavergtoms tautoms reikalauta laisvo apsisprendimo teisės ir ta proga paminėtas ir Rytų Vokietijos kolonizavimas. Ties patalpomis kabojo didžiulis plakatas su Europos žemėlapiu ir Chruščiovo atvaizdu. Šis su lazdele rodo žemėlapyje į Berlyną ir paaiškina: "Kaip jau žinoma, tai mano paskutinis teritorinis reikalavimas Europoje". Daug kur buvo pamaldos, susirinkimai, paradai. Ryšium su PT Savaite visa eilė JAV Kongreso narių — senatorių ir A. rūmų narių — gubernatorių, burmistrų pasveikino Savaitės paskelbimą ir ta proga pabrėžė, kad, kol pusė Europos kontinento yra Maskvos pavergta, taika Europoje neįmanoma.

JAV lietuvių spauda Savaitės paskelbimo proga pastebėjo, kad jos paskelbimas tai tarsi praregėjimas, duodąs mums vilties, kad didžioji Vakarų jėga — Amerika pradeda matyti ir suprasti, į ką taiko Maskvos suktoji politika, kai ji kalba apie laisvę, kai ji šaukia apie kolonijas... Toji Savaitė turės sujudinti visas Jungtines Amerikos Valstybes, nes čia laisvasis žmogus dar nežino, kokioje grėsmėje jis gyvena. O lietuviams, žinantiems kas yra komunizmas ir vergija, tenka juo didesnė pareiga apie tai skelbti plačiajai visuomenei.

1959 ir 1960 m. pavyzdžiu ir šiais metais Pavergtųjų Tautų Savaitės minėjimas gerokai supykdė Sovietų Sąjungą. Savo spaudoje komunistai smarkiai puolė šį JAV vyriausybės žygį, tačiau šį kartą pasirinko kitokią taktiką. Sovietų spauda pirmoje eilėje paskelbė savo satelitų spaudos balsus. Pvz. pagal čekoslovakų spaudą Savaitės minėjimas esanti nauja amerikiečių provokacija ir, kaip jau įprasta, JAV-ėms pasiūlyta nesikišti į satelitinių kraštų vidaus reikalus.

Čikagoje Pavergtųjų Tautų Savaitės proga liepos 16 d. įvyko pamaldos visuose maldos namuose; popiet Grant parke koncertų aikštėje programoje dalyvavo 30 tautų grupių. Visos tautybės (jų tarpe ir Rytų Vokietija, Kuba, Š. Korėja, Š. Vietnamas, Tibetas, Turkestanas, Volgos vokiečiai) buvo su tautiniais rūbais, ženklais. Programai vadovavo Kongreso atstovai. Svarbią kalbą pasakė Kongreso narys Ray J. Madden.

E.

KIEKVIENO PAREIGA — IŠ ANKSTO UŽSISAKYTI AUSTRALIJOS LIETUVIŲ METRAŠTĮ,

kurio kaina: kietais viršeliais £ 2.10.0, minkštais — £ 2.0.0.

POLITIKA IR KASDIENYBĖ

RYTŲ VOKIEČIAI NEIGIAMAI ATSAKO Į CHRUŠČIOVO TAIKOS SUTARTIES PASIŪLYMUS

Tai, kas šiuo metu vyksta sovietų okupuotoje Rytų Vokietijoje, liudija, kad Maskvos ir jos marionetės — Ulbrichto valdžios — politika visiškai priešinga 17 mil. tos zonos gyventojų viltims ir norams. Sovietų zonoje pastebimas netik jaudinimasis, bet ir chaosas bei netvarka mitybos srity. Tačiau, kas labiausiai sukėlė vokiečių sąjungininkų Vak. Berlyne rūpestį, tai smarkiai gausėją pabėgėlių į vakarus skaičiai.

Per 7 dienas pabėgėlių į vakarus skaičius pasiekė netoli 8000. Per pirmus 6 šių metų mėnesius vokiečių vad. "demokratinei respublikai" (DDR) atsuko nugarą 103.000 piliečių. Tačiau pabėgusiųjų skaičius tikrumoje dar didesnis, nes ne visi pabėgėliai vyksta į Marienfeldo priėmimo punktą, bet pasitraukia pas gimines Vak. Berlyne, ar savo kaštais pasinaudoja lėktuvais ir išvyksta į Fed. Vokietijos respubliką.

Stebint pabėgėlių bangą krenta į akis, kad jei anksčiau žygį į vakarus pasirinkdavo mokslininkai, technikai, mokytojai ar gydytojai, tai šiandien vis daugiau bėga jauno amžiaus vyrų, valdžios lėšomis išauklėtų sovietinės zonos mokyklose ir institutuose. Rytų Vokietijos partijos pareigūnai įvairaus spaudimo, ir psichologinio, būdu siekia pirmoje eilėje atkalbėti nuo bėgimo inžinierius, mokytojus, gydytojus.

Padidėjusi bėgimo banga iš R. Vokietijos geriau kaip kitos priemonės paneigia komunistų skiepyjamą propagandą apie Rytų Vokietiją — "Vokietijos ateities valstybę". Iš bėglių pasakojimų matyti, kad R. Vokietijos gyventojai ne tik griežtai atmeta visus Chruščiovo pasiūlymus, bet ir prisibijo netekti visiškos laisvės.

Vakarų Berlyno gyventojai nuo seniau tvirtina — Vakarai per mažai išnaudoja tų pabėgėlių faktą savo psichologinei — politinei ofenzyvai prieš Kremliaus grąsinimus. Jei 16 metų praslinkus nuo antrojo karo pabaigos kasdieną tūkstančiai gyventojų, atsižadėję viso savo turto, apleidžia savo namus, gimtąją žemę, tai tik įrodo, kad nepavyko rytų vokiečius įjungti į komunistinės valstybės stilių ir kad padėtis toje zonoje yra nenormali. Iš Vak. Berlyno niekas nebėga, jo gyventojai džiaugiasi laisvu gyvenimu ir jau tai visiškai paneigia Chruščiovo tvirtinimus apie nenormalią padėtį Vak. Berlyne, kuri turinti būti pakeista.

Kasdieną stebimas bėgimas iš Rytų Vokietijos ir rytinės Berlyno dalies reiškia kartu ir manifestaciją prieš sovietus ir vykdomą plebicitą "kojomis", pasisakymą prieš Chruščiovo planus Vokietijos ir Berlyno klausimais.

KRITIŠKAI ĮVERTINTAS GAGARINO LANKYMASIS ANGLIJOJE

Ryšium su Gagarino penkių dienų vizitu Londone "Dagens Nyheter" korespondentas iš Anglijos pranešė, kad britai apgailestauja perdaug entuziastišką Gagarino sutikimą. Diplomatiniuose Londono sluoksniuose esą prisibijoma, jog "tiesiog isteriškas anglų sutikimas gali Chruščiovui sudaryti įspūdį, kad politinėj srity jis gali pasiekti visko, ko tik nori." Anot korespondento, kai kurie Anglijos sąjungininkai mano, jog britai šiuo atveju pertoli nuėjo ir turėjo pramatyti, jog Maskva iki kraštutinumo išnaudos tokį propagandinį laimėjimą. — Perdėtą britų entuziazmą Gagarino viešėjimo metu labai kritiškai įvertino ir vienas žymiausių vokiečių dienraščių "Die Welt" liepos 5 d. vedamajame (autorius H. Zehrer). Tie britų džiūgavimai teparodę susivaldymo, disciplinos stoką vakaruose ir tai sovietus įgalino veržtis su savo propaganda pro "užpakalines duris".

SUOMIJOJE PASIBAIGĖ VYRIAUSYBĖS KRIZĖ

Naująją, iš eilės 46-ją suomijos vyriausybę sudarė agrarų partijos politikas Miettunen. Išskyrus nepartinį prekybos ir pramonės ministerį, visi vyriausybės nariai priklauso agrarų partijai, kuri neturi daugumos parlamente. Atsistatydinusi buv. premjero Suksselainen vyriausybė rėmėsi ta pačia parlamento mažuma ir valdė kraštą nuo 1959 m. pradžios.

Naujoji vyriausybė, kaip pažymėjo nepriklausomas suomių dienraštis "Helsingin Sanomat", nepaskelbė jokio ypatingos naujos programos. Socialdemokratų partija pažadėjo vesti dalykišką, bet griežtą opoziciją. Bendrai nurodoma, kad vyriausybės dienos yra neilgos. 1962 m. pradžioje bus renkamas naujas Suomijos prezidentas, o po pusmečio naujas seimas.

Sveikinimo telegramoje premjerui Miettunen Chruščiovas išreiškė viltį, kad bus išsaugoti "draugiški sovietų — suomių santykiai".

KIEK LIETUVOJE PENSININKŲ?

Prieš penkis metus Sovietų Sąjungai priėmus valstybinį pensijų įstatymą, dabar džiūgaujama, kad tai įrodo didelį partijos ir vyriausybės dėmesį socialiniam aprūpinimui. Išleidus tą įstatymą Lietuvoje pensininkų skaičius pakilęs dvigubai. 1956 m. sausio 1 d. pensijas Lietuvoje yra gavę 51.717 žmonių, o 1961 m. sausio 1 d. pensininkų skaičius padidėjo iki 111.206 žmonių. Senatvės pensininkų skaičius padidėjo nuo 9.250 iki 35.093 žmonių. 1961 metais valstybinėms pensijoms paskirta 32.254.000 rublių naujais pinigais. Minėdamas pensijų įstatymo 5 metų sukaktį, Vilniaus radijas ir spauda nė žodžiu neužsiminė apie pensijų dydį, nė apie tai, ar iš kuklių 10-12 rublių pensijos gali žmoniškai pragyventi Lietuvos gyventojas.

AGAVA

NEBĖRA MAN BIČIULIO

FELJETONAS

Retai kada susitinku su draugais ir pažįstamais. Namieje praverčiu visas valandas, kurios dar lieka nuo darbo, valgio, na, ir dar taip sau nuo arklių lenktynių. Tačiau dėl tų arkliukų tai nereikia galvos sukti. Valdiško ir privataus laiko neatima: šeštadienį per porą valandų didesnę algos pusę sutvarkiau... Marcelė mane pabara. Na, kai jau pabara, tai aš jai ir atsikertu:

— Ką tu, Marceliuk, kaip čia jau... Nei mes nuplyšę, nei vaikai apskretę. Užtenka, pilnai užtenka ir tiek, kiek tau atiduodu. Jau tu nepyk: arkliukai vis geriau negu kortos. Ir dieną viskas darosi, ir grynam ore, ir pasilsi žmogus. O kad tau per mažai, tai tu dar vieną darbą gali pasiimti kaip gera žmona. Žinai, kol vaikai mokykloj, galėtum dar vieną ofisą apvalyti. Ir bieliznas dar kur pas bagotą australą paprosyti... Tokių darbų vis užtenka, kredit skvyz ar prosperitė, matai. Ir gerai, ir patogu...

Taip ir nebeturi mano Marceliukė ką atsakyti, nes daržiuką aš patvarkau, automobilių aš nupolišinu; o kad Marcelė juo važinėja, kai aš darbe, tai jau turbūt taip ir reikia. Juk turi pas drauges nueiti. Ir į kiną, ir į visokias krautuves... O pervis labiau pas tą dučmaną milkbarin ant antros gatvės kampo... Na kaipgi vargšė sužinos, kas žmonėse ten darosi? Apie vietinius tai laikraščiai parašo, o kas mūs tarpe susikoliojo, apsilojojo, snukius išsiskaldė, ar kieno žmona nuo vyro pabėgo, ar pats pačią pametė, na kaip tu kitaip sužinosi?

O dideli atstumai.. Ligi mūs pažįstamų, žinai, ligi tų Binzelevičių, ten ir atgal tai bus kaip iš Prienų į Kauną. Gal ir daugiau... Tai, ve, kaip yra sava mašina, tai vis greičiau sužinai, kada vyriausia Binzelevičiukė naują sužadėtinį pametė ar kuomet Makarienė (juk turbūt atsimeni, Binzelevičius vardu Makaras) jau ir vėl stiklinę vazą kampan tėškusi skyrybų bylą užvesti ruošiasi.

Užsiminiau apie tas, anave, jųjų skyrybas, tai taip ir nieżti liežuvis. Nieko nesakau, dievaž, nepliotkiju. Tokie darbai ne mums vyrams... Tik, mat, jeigu jau pradėjau, tai žinai.. Taigi duktė Makarų jau greit bus septyniolikos. Nieko mergučia. Žinai, iš gerų namų, išauklėta ir inteligentė, kaip ir visi Binzelevičiai; tai jau nuo dvylikos metelių kavalieraičius turi. Geriau subręsta, sako. Tik, matai, šiandien juos arba draugais, arba sužadėtiniais vadina, kaip pas išsilavinusius, ir dar australus, pridera. Ve, šitaip ir tau bus aišku, kad nors Makarienė ir labai jauna ištekėjo, dabar jau ne piemenė. Sakytum bobikė, ale jau nebe šviežia... Na, tai kai tiktai koks -toks, ką naktinę pamainą dirba, Makarui darbe esant, pas juos užeina ir su Makarienė pajūrin ar taip kur nuvažiuoja — ir dar ne vieną, ne du, o jau keliolika kartų, o paskui kaip geras ir teisingas žmogus Makarienei už benziną užmoka, ir kai Makarienė iš to naują eilutę ir sau, ir vaikam pataiso, — tai Makaras Binzelevičius tuoj ir skirtis šoka.

— Ve, — sako Makarienė, — ką aš čia blogo padariau? Ar vaikai neaprengti? Ar namai nesutvarkyti? Ar tu nenori, kad mūs Gražinukė ištekėtų? O kas jai atras gerą vyrą... Gal tu? Išbandyt reikia, kad būt toks, o ne kitoks. O kas pasirūpins, jei ne motina, katras vyras savo dukteriai geriausias. Motina viena... Aš viena... O tu, girtuokliauji, jau ir vėl buvai prie alaus... Ar tai tėvas? Fu, antrą darbą velyk pasiimtum, tu alaus bačka, tu! Skiriamės, skiriamės! — šaukia Makarienė ir, ve, tykš — tykš porą vazų vienan kampan, kitan..

— Tai taip? — klausia Binzelevičius nustebęs. — Tai šitaip? Vadinasi, tu pati prisipažįsti, kad vaikai tavo, o ne mano? Ak, tai aš tokį gyvenimą turiu? Na, ar čia dyvai, kad nuėjau ir vieną pantį išmečiau... Skiriamės! — šaukia Binzelevičius, o pasiėmęs skribilių trinktelia durim ir vėl nudrožia į pabą.

Taip, matai, Makarai ir skiriasi visą amželį ir vis negali persiskirti.

Iš kur aš žinau, paklausi. Aš nieko nežinau, dievaž, nieko. Aš į svetimus reikalus nesikišu, nesikrapštinėju po svetimas sąžines, kaip gaidys po mėšlyną riebesnio gabaliuko ieškodamas. Ale, kai žmona nuo Makarų su mašinike parvažiuoja (matai, ir Makarai, ir mes tuo pačiu metu karukus pirkom), tai aš ir paklausiu:

— Marceliuk, tai kaip ten dabar? Koks oras?

Mano Marcelė ir pradeda. Nesakyčia, kad pliotkytų, ne, šito pas mus nėra, bet po naujienėlę, po kavalkėlį, taip ir nupiešia visą vaizdą... O pagaliau, kas man rūpi? Ne mano pupos, ne mano ir kiaulės. Bet jeigu aš Makaro vietoj būčiau... Et, tiek to! Mudu, kaimyn, ne bobos ir ne draugijos...

Taigi, žinai, parvažiuoja mano Marcelė anądien nuo Makarų, o aš ją klausiu apie orą ir vaikus maudau. Reikia juk prižiūrėti, kad švarūs gultų eitų. Taigi aš, rankoves pasiraitojęs, ir tvarkau Jonuką su Petruku. Išdykę vaikai, tokie kaip, anave, Billy ir Margot antrapus gatvės... Nepasiraitojęs rankovių, nesutvarkysi. Tiktai kai paimi juos taip gerai lietuviškai, tai dar klauso. Nesakyk, kaip striūnos eina! Nieko negali skųstis, kai dėl vaikų. Manieji ir gabūs, ir nesutižę, ana, pereitą savaitę penkis langus mokykloj išbarbeno. Su žvyru, sakosi; ale, kai pagalvoji, kiek žvyro reikia tokiam tikslui, tai...

Matai, kaip sakiau, tik įeina Marcelė, aš jos apie orą pasiklausiu, o ji tuoj ir bliauna:

— Ar tu žinai? Nebėra jau Binzelevičių!

— Kaip tai, — sakau, — nebuvo gi žemės drebėjimo...

— Sakau, kad nėra Binzelevičių, tai ir tikėk man. Nuėjo žmonės pas konzilį ir pasakė: "Keičiam pavardę!" "Na gerai", sako jiems. "Keičiat, tai keiskit. Įstatymas leidžia. Mums nei šilta, nei šalta". "Fain", sako Makariejus Binzelevičius. "Fain, kad nieko prieš. Padaryk dokumentus, kad nuo dabar esu Maikis Bizis." Taip ir paaiškėjo, kad nebėr mūs Makaro.

Ir, girdi, sako man žmona, ir ištarti australam lengva, ir už kalnieriaus nekliūva... Žinai, galėtum ir M i k e B u s y parašyti. ale, kaip Makarienė žmonai sakė, su laiku, su laiku viskas bus... O dabar, ir pavardę atlietuvino ir sąžinė rami liko.

— Hohoho, nusižvengiau kaip kumelys. Neblogai, neblogai, Makarėli. Kartu vienoj įstaigoj tarnavom, drauge vienoj žinyboj metų metus praleidom, abu Vokietikoj toj pačioj stovykloj buvom. Ir dabar staiga — nebėra Makaro Binzelevičiaus, durų nebeatidaro, sveiks nepasako, jei Makaru prakalbini... Na, palauk, sakau sau, ir ėmiau laukti sekmadienio.

Matai, aš niekur iš namų neišeinu, niekur į jokius veikimus ir konferencijas nesikišu, tiktai šeštadienį int raises ir sekmadienį — į bažnyčią. Ten ir pasimeldi, ir su žmogum pašneki, ir sūpuoklės vaikam yra...

Laukiu nekantraudamas sekmadienio. Susieinu Binzelevičių. Nenori žmogus prieteliaus užrūstinti, o širdis taip it kūju plaka, tik plaka...

— Labadie! — sakau.

— Labà diena! — atsako man.

— Tai kaip ten pas jus reikalai? Nais vezer, pone Bizi, — sakau.

— Tai kaip ten pas jus konzulis, pone Agavenukėli? — klausia manęs.

O aš jo taip saldžiai ir klausiu:

— Tai gal girdėjot kokių žinių apie Makarą Binzelevičių? — klausiu aš.

— Ar tą, ką, anave, iš mūs apylinkės? — klausia manęs Makarienė ir varto akutės.

— Naje, naje, — sakau aš. Ir visai rimtai šneku. Ir porinu. — Tą patį, kuris Vokietijoj barake už sienos gyveno. Kaži, kaip jam einasi?

— Absoliučiai nieko negirdėjau. Nejau tas pats Makaras čia su mumi drauge būt buvęs? — klausia manęs Makaras.

— Vai tai nežinojai, Mikai? Nagi buvo. Dar anądie buvo. Ale paskiau kaip atomas į orą — išgaravo. Ve, — sakau, — čia tai žmogus buvo. Žinai, pasiskolino pas Tamošių tris šimtukus ir su kiek dar — ar manai, kad atidavė? Automobilių drauge pirkova. Vokietijoj vis bliovė, kad myli tėvynę ir nepaliks kenčiančių... Pats ir pirmuoju užjūrin užsirašė, sakė pakietus atgal pasiųs taip krūvų krūvomis. Kaip malkų stirtas. O kiek pasiuntė? Ar bent vieną? O žinai, su žmona skyrėsi ir vis nesutarė, kuomet į teismą eis...

Ir ėmiau aš Makarui Binzelevičiui drožti viską po teisybei apie jį patį, Makarienę, Makaryčią ir visus šventus. Ir šneku ir juokiuos pats. Galima juk pašnekėti apie nesančius. Draugas ar priešas, galima apie nesančius, ar ne? Bet kai tik pasakiau aš apie tai, kaip pavardę iš Binzelevičiaus norėjo sulietuvinti į Biznių, tai kad šoks Makarienė ant manęs:

— Tu mums ne draugas, — sako, — mes čia ne lietuvinti atėjom. Mes čia norim "oldendold" būti! Tu mums ne draugas, tavo vaikai neišauklėti, tavo name tokio liustro nėra, kaip mūsų, tu mažiau uždirbi!...

Ir nė sudie nepasakius nutempė Makarą paskui save.

O aš stoviu ir stebiuosi, ką čia aš blogo pasakiau. Kur čia prasižiojau, kad ant manęs užpyko? Juk apie nesamus kalbėjom.

— Fu! Tu negeras! — Dar išgirdau vaikus besišaukiančius. — Mes su jumis nebežaisim! Geros mergaitės nežaidžia su tokiais Jonais ir Petrais. Mes dabar tik su Kolinsu ir su Biliu draugausim!

Ir tik dabar takštelėjau sau per kietą makaulę: juk aš Makarui Binzelevičiui, kitaip — Maikiui Biziui, guodžiausi kaip Makaras Binzelevičius su atomais ir bliūstrykt roketais į radijoaktyvumus išlėkė, ir kaip ant žemės Mikas Bizys nutūpė...

Na taigi, šito draugo jau nebeturiu. Bičiulio nėra man. Retai kuomet susitinku su pažįstamais. Žinai, namieje praverčiu... Į arklių lenktynes dar šiaip taip nueinu, bet ir tai tiktai šeštadieniais. Šiaip tai bičiulių aš kaip ir neturiu. J a u n e b e t u r i u ...

BETIKSLIS CINIZMAS

RAŠO: LIETUVOS DIPL. ŠEFAS S. LOZORAITIS

Žinomas Amerikos laikraštininkas C.L. Sulzberger yra padaręs žymų įnašą į nuolaidų Sov. Sąjungai politiką. Dienraštyje "The New York Times" paskelbtame straipsnyje jis iškėlė mintį, kad tarp pasiūlymų, kurie turėtų būti padaryti sovietams Vakarų Berlyno reikalu, reikia apsvarstyti klausimą, ar neprivalėtų Jungtinės Amerikos Valstybės pasisiūlyti pripažinti Lietuvos, Estijos ir Latvijos aneksiją. Šio netikėto išsišokimo reikšmei suprasti naudinga prisiminti tam tikras Vakarų santykių su Sov. Sąjunga ypatybes.

Sovietų ekspansijai yra charakteringa ta aplinkybė, kad dažnai galima atspėti, kur įvyks jų naujas puolimas, nes jie nedaro didelės paslapties iš savo smurto bei subversijos sumanymų. Šituo atžvilgiu jie yra panašūs į savo buvusį sąjungininką Hitlerį. Kaip žinoma, jis buvo iš anksto išdėstęs nacių politikos pagrindus ir metodus "Mein Kampf" knygoje, kurią tačiau labai mažai kas skaitė ir dar mažiau kas ėmė dėmesin praktiškoj politikoj. Pusėtinai aiškiems sovietų ekspansijos planams Vakarai ne visados priešpastatydavo atatinkamai aiškų pasiryžimą juos atremti. Dar daugiau: dažnai būta netikrumo, kuriais klausimais Vakarai gali sovietams nusileisti. Viena paskutinių tokių keistų nuolaidų buvo naujos Brazilijos vyriausybės nutarimas atšaukti oficialų Baltijos Valstybių pasiuntinybių ir konsulatų pripažinimą.

Šiandieną tvirtas Jungtinių Amerikos Valstybių ir jų sąjungininkų nusistatymas Berlyno klausimu nepalieka vietos tokiam netikrumo jausmui ir baimei, kad šiuo atsitikimu teisės ir moralės dėsniai galėtų būti paaukoti. Bet kaip tik šio Vakarų valstybių pasiryžimo bei aiškaus nusistatymo akivaizdoje p. Sulzberger'io samprotavimai yra ypatingai apgailėtini. Paremdamas savo pasiūlymą — pripažinti Baltijos Valstybių aneksiją — jis pažymi, kad "šis ciniškas pasaulis yra apsipratęs su patarle "geriau vienas žvirblis rankoje kaip du ant stogo", pabrėždamas jog Berlyne yra "vertingas žvirblis rankoje", už kurį Vakarai privalo pasiūlyti užmokėti tam tikrą kainą.

Tenka sutikti, kad p. Sulzberger'io pasiūlymas priklauso prie to savotiško pasaulio, kurį jis vadina ciniškų. Tačiau, be to, jo pasiūlymas yra ypatingos rūšies cinizmo — betikslio cinizmo — išraiška, t.y. tokio cinizmo, kuris neturi jokio realaus, praktiško pagrindo. Tarptautiniai konfliktai gali būti išspręsti derybų keliu tik tuo atveju, jei pašalinamas jų tikrasis pagrindas. Jeigu to nepasiekiama, konfliktas palieka kaip buvęs ir jokiais diplomatiniais lopymais negalima išvengti jo naujos aštrios fazės. Šią pagrindinę tarptautinės politikos taisyklę patvirtina patyrimas su Hitleriu. Ko tik didžiosios valstybės netoleravo Hitleriui patenkinti! Vokiečių kariuomenės sugrąžinimą į Reinlando sritį, Vokietijos apsiginklavimą, Austrijos prijungimą, Klaipėdos krašto nuo Lietuvos ir Sudetų krašto nuo Čekoslovakijos atplėšimą, Čekoslovakijos nepriklausomybės sunaikinimą ir t.t. Nors tie Hitlerio smurto aktai buvo toleruojami, o kai kuriais atvejais, pav., Miunchene, ir patvirtinti susitarimais, visa tai, kaip žinoma, absoliučiai nieko demokratijoms nepadėjo. Ir nepadėjo todėl, kad nebuvo pašalintas tikrasis konflikto pagrindas — Hitlerio siekis viešpatauti visoje Europoje.

Kuri yra konflikto tarp civilizuotojo pasaulio ir Sov. Sąjungos priežastis? Sovietų siekis primesti komunistų viešpatavimą visam žemės rutuliui. Taikos sutarties su vad. Pankowo vyriausybe sudarymas ir Vakarų Berlyno laisvės atėmimas tėra Sov. Sąjungai tik etapai, kad vykdytų savo siekius, kurie sudaro tikrąją dabartinio pasaulinio konflikto esmę. P. Sulzberger'io siūlomi čigoniški mainai nepakeistų nei to konflikto esmės, nei jo tolimesnio plėtojimosi. Iš viso, J.A. Valstybių pasiūlymą pripažinti Lietuvos, Latvijos ir Estijos pavergimą sovietai nelaikytų nė mainų objektu ar dovana, bet žiūrėtų į jį, kaip į Amerikos moralinio prestižo pralaimėjimą, kuris nereikalingas jokio atsilyginimo iš sovietų pusės.

Gilus konfliktas tarp civilizuotojo pasaulio ir Sov. Sąjungos negali būti išlygintas derybų keliu. Sov. Sąjungos veržimasis (kuris šiuo momentu pasireiškia pasikėsinimu prieš Vakarų Berlyną) gali būti sustabdytas tiktai ryžtinga visais atžvilgiais Vakarų laikysena. Svarbu, kad Vakarai turėtų ne tik atatinkamas karines priemones, bet taip pat moralinį prestižą. Viena svarbiausių aplinkybių, leidusių nugalėti Hitlerį, buvo tautų pasitikėjimas demokratinėmis valstybėmis. Tačiau tą pasitikėjimą palaikė ne slapti pasipasakojimai su Stalinu Teherano ar Jaltos konferencijose, bet Atlanto Pareiškimo pažadas atstatyti Hitlerio ir Stalino aukų laisvę. Šis kelias ir dabar yra tinkamiausias Berlyno krizei nugalėti.

Savo samprotavimais dėl Baltijos Valstybių p. Sulzberger blogai patarnavo Vakarų politiniam bei moraliniam pasiruošimui atremti naują sovietų puolimą, nes nėra nieko kenksmingesnio Vakarų reikalams, kaip sukelti įspūdį (kaip kad daro p. Sulzberger), kad tautų teisė į laisvę tėra prekė, kurią galima sovietams parduoti ar padovanoti. Pagaliau Vakarų viešoji nuomonė privalėtų vengti visa ko, kas gali sukrėsti ir sunaikinti sovietų pavergtųjų tautų pasitikėjimą Vakarų teisingumu ir įkvėpti joms desperatišką mintį, kad "verks graudžiausiai, kas verks paskutinis". Pavergtosios tautos jau verkia.

LITERATŪRINĖMIS TEMOMIS

Liepos 15 dieną A. ir V. Laukaičių namuose įvyko Plunksnos Klubo narių susirinkimas, kurio metu klubo pirmininkas rašyt. V. Kazokas skaitė paskaitą, tema: "Literatūros kūrinio tematika ir momento reikalavimai".

Turiningoje savo paskaitoje, V. Kazokas literatūros kūrinio tematiką skirsto į tris pagrindines šakas, būtent: Nuo senų laikų pripažintą aksiominiu ir neginčijamu rašytojo laisvą temos pasirinkimą, kurią jis pats savo nuožiūra vysto ir tuo pačiu kuria. Yra tik dvi sąlygos, kurios rašytojo veikalą padaro kūriniu: tai autoriaus laisvė ir originalumas; laisvė turiniu ir originalumas forma. Tie du bruožai rašytoją padaro menininku ir jo veikalą — meno kūriniu. Ši aksiominė prielaida galioja kaip tiesa nuo pat mūsų kultūrinės eros pradžios. Laikas parodė, kad pasaulėžiūros, politinės sistemos ir visokie — izmai yra tik mados, kai tuo tarpu menas yra belaikis ir jis neturi istorijos tokia prasme, kaip mes suprantame technikos, mokslo arba kitos praktiško gyvenimo šakos istoriją. Štai dėl ko meno kūriniai per šimtmečius nepraranda savo vertės.

Tematikos klausimas tam tikrose sąlygose keliamas aštriausiu kampu ir rašytojui statoma pagrindinė sąlyga rašyti tik specialiomis, iš anksto programoje kitų numatytomis temomis ir gvildenti iš anksto patiektas problemas bei kelti atitinkamas idėjas. Šiose sąlygose, kur galioja prievartinis rašytojo angažavimas, patsai rašytojas netenka savo esminio (kaip kūrėjas) bruožo ir jis tėra tiktai įrankis, garsiakalbis, o jo kūrinys nėra kūryba, bet tik propogandinis produktas. Šis tematikos pasirinkimo būdas yra daugiau ar mažiau naudojamas diktatūriniuose kraštuose ir šiuo metu ypač Sov. Sąjungoje. Ypatingai yra atkreiptinas dėmesys į jų kritikas. Ten nesigilinama į kūrinio kompoziciją, vaizdines priemones, charakterių išvystymą bei paties kūrinio estetinę pusę, bet visų pirmiausia griebiamasi pačios kūrinio tematikos: ar pakankamai išvystytas socialinis kovingumas, ar tinkamai atskleista kolūkių pranašumas ir ar pakankamai ryškiai pabrėžta partijos vedamoji linija. Visa kita yra šalutiniai dalykai. Šiose sąlygose meno kūrinio vertę apsprendžia ne meno kritikas, ne žmogus su tam tikromis specifinėmis kvalifikacijomis, bet partijos sekretorius arba atitinkamos srities komisaras.

Stebėtinu būdu lygiai panašūs reikalavimai iškyla ir tarpe tų, kurie, viską pametę, bėgo nuo tokios prievartinės sistemos. Skirtumas tėra tik formalinis: ten viskas daroma įsakymo keliu, kai čia — pageidavimo. Šie reikalavimai girdisi ne tik čia Australijoje, bet ir kitur. Mūsų rašytojai yra puolami, kodėl jie vaizduoja Lietuvos gyvenimą skurdų, purviną, kam įveda į savo reikalus neigiamus, net išsigimėlių tipus ir t.t. Sakoma, jog tokie raštai juodina lietuvių tautą. Kiti puola rašytojus, jog jų jaunimas nesupranta, nes rašytojas neina su gyvenimu: jis atsilikęs, pasenęs.

V. Kazoko manymu, vienintelis būdas atsakyti į tokius užpuolimus yra tik keliant naują klausimą visai iš kitos pusės: kas gi nulemia veikalo temą? Ar skaitytojų pageidavimai, ar valdžios nustatytos normos, ar moraliniai bei patriotiniai motyvai? Tą gali padaryti tik patsai rašytojas.

Baigdamas savo paskaitą, V. Kazokas pabrėžė, kad literatūros menui medžiaga yra — gyvenimas, o priemonė — žodis. Gal tik dėl to literatūros menas yra pati sunkiausia meno šaka, gal dėl to ir gerų rašytojų turime tiek nedaug.

Po paskaitos sekė plačios ir įdomios diskusijos, kuriose klubo nariai išreiškė savo nuomones.

A. L-tis

POLITIKOS KLYSTKELIUOSE

VĖL SIEKIAMA SUVALSTYBINTI ŪKIUS

Lenkų Darbo partijos ck posėdžių metu birželio 26 d. partijos šefas Gomulka paskelbė reikalą suvalstybinti — paversti kolchozais — kai kuriuos privačius ūkius. Nurodęs į reikalą pakelti žemės ūkio gamyba, Gomulka pareikalavo mesti visas darbo atsargas. Esą, dalis ūkių (daugiau kaip 2 ha dydžio) savo savininkų buvo apleisti — tie savininkai per seni ir neradę sau pagalbininkų. Tokios apleistos žemės Lenkijoje esą ligi 350.000 ha ir čia valdžia nenorinti būti perdaug tolerantiška.

Ck posėdžio metu numatyta drastiniu būdu sumažinti Lenkijos gyventojų butų plotą. Varšuvos gyventojams ligšiol buvo leista turėti 9 kv. m. buto ploto. Dabar partija nùmatė, kad gyventojai privalės tenkintis nuo 7-5 kv. m. plotu.

LIETUVOS BAŽNYČIA — KANKINĖ

Wuerzburge, Vokietijoje, išeinančiame "Maria vom guten Rat" leidinyje įdėtas platus tėvo A. Bernatonio straipsnis apie Lietuvos bažnyčią — kankinę. Paminėjęs vysk. Julijono Steponavičiaus nušalinimą nuo pareigų, autorius plačiai nupasakojo bažnyčios padėtį Lietuvoje, sovietų vykdomą persekiojimą, ateizmo skiepijimą. Pastebi, kad Lietuvoje komunistinei — ateistinei propagandai plačiai naudojamas buv. kun. Ragauskas, dar nuo 1928 m. buvo įtariamas buvęs sovietų šnipu. Pereitų metų pabaigoje į Lietuvos provincijos įvairias vietoves buvo išsiųsta apie 20.000 gerai parengtų ateistinių agitatorių.

VĖL KARTOJASI MĖSOS KRIZĖ

Lenkijoje vėl iškilo aštri "mėsos krizė", buvusi jau 1958-59 m., Gomulkos žodžiais niekuomet neturėjusi pasikartoti. Be mėsos, dar Lenkijoje trūksta bulvių, o svogūnų galima nusipirkti tik už didelę kainą. E.

VILNIAUS ARKIVYSKUPAS VALDYTOJAS

Nušalinus nuo Vilniaus arkivyskupijos valdytojo pareigų vyskupą Julių Steponavičių ir jį ištrėmus į Žagarę, arkivyskupijos sostas buvo likęs be šeimininko. Spaudos pranešimais iš Vilnius patirta, kad Vilniaus arkivyskupijos valdytoju paskirtas kun. Česlovas Krivaitis. Naujasis Vilniaus arkivyskupijos valdytojas yra Kaišiadorių vyskupijos kunigas, baigęs Kaišiadorių gimnaziją, kunigų seminariją Kaune 1945 metais ir tais pačiais metais įšventintas kunigu. Jis kilęs nuo Semeliškių iš rusiškos šeimos — jo tėvas esąs rusas Krifka. Šią pavardę kunigas sulietuvino ir iš Krifkos virto Krivaičiu.

J. DAUMANTAS

PARTIZANAI

UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS

(Tęsinys iš "Mūsų Pastogės" Nr. 29)

Reikėjo didelės kantrybės viskam išaiškinti, nes jo klausimai nieku nesiskyrė nuo mūsų vaikų smalsumo. Mano aiškinimai, jog ne aš kaltas, o karinio štabo viršininkas, kad ant šių popierių nesą jokio antspaudo, padėties nei kiek netaisė. "Viršininko" rezoliucija buvo — "perdėm meluoji". Davė sargybiniui įsakymą mane, kaip ir daug kitų, pristatyti į registracijos punktą. Šis pokštelėjo kulnimis ir vėl su automatu nuvarė ant griovio kranto, kur jau tokių pat prietelių sėdėjo apie penkiolika. Atsidūriau ir aš, pasirinkęs patogesnę vietą. Pradėjom skųstis — negi jau taip ir reikės eiti Berlyno pulti! Šiuo laiku dviračiu atvažiavo dar vienas mano kolega — M. Patrulis ir šį nusikėlė nuo divračio ir buvo bepradedą tempti prie načalninko. Pasirodė, kad M. buvo už mus gudresnis. Užuot paklusniai ėjęs, jis paėmė mongolą už pažasties ir tempia į šoną. Šis iš karto nusigando, net automatu užsimojo, bet tuoj reikalą suprato ir pakluso. M. išėmė iš portfelio kažką susuktą ir įbruko ivanui į rankas. Šis nusišypsojo ir išganingu balsu pratarė: "Tvarka, gali važiuoti". M. užsėdo ant dviračio ir, pravažiuodamas pro mus, juokėsi:

— Gal lašinių neturit, kad čia skurstat, — matėt, kaip lengvai ima?

Mūsų mongolas grįžo prie mūsų linksmesnėmis negu šuns akimis. Netrukus mūsų ratelis pasipildė ligi dvidešimties. Tada atsirado daugiau rusų. Jie mus išsidalino po penkis nu nuvarė į III Milicijos skyrių — (Gedimino gatvėj). Čia perdavė budinčiam pareigūnui, traktuodami kaip dezertyrus. Iš stipriai saugojamos salės pradėjo po vieną šaukti vėl pas načalninką .Vieni kažkur iš ten dingo — tiems, aišku, teks pakariauti arba pakasėti anglis Komio srity Rusijoj. Vienas kitas, visas išraudęs, buvo sargybinio palydėtas pro duris ir atleistas. Belaukiant tos atsakingos valandos, buvo atvaryti dar du vyrukai. Budintis pareigūnas tuoj atliko registracijos ceremonijas. Jie buvo nuo Pakuonio. Vienas sargybinis, išgirdęs jų gyvenvietę, priėjo prie budėtojo ir pradėjo kažką į ausį jam šnibždėti. Nugirdau, kad pasakojo apie vakar dienos įvykį Pakuonyje. Kažkokie vyrai (rusai juos vadino banditais) užpuolę Pakuonio daboklę, išžudę sargybinius ir paleidę visus ten sugaudytus naujokus. Pasakotojas nuolat su baime atsigręždavo į tuos pakuoniškius.

Atėjo ir mano eilė pas načalninką. Tik suminėjus mano pavardę, įsiveržiau pro duris pas viršininką. Už raudonai užtiesto stalo kiurksojo suveltais plaukais, išpurtusiu veidu žmogysta — načalninko pareigose. Mane, norintį priartėti, sustabdė keturių žingsnių atstume ir, kaip paprastai, pradėjo tą pačią litaniją: pavardė, vardas, tėvo vardas... O paskui: — Tai, girdi, dabar pakariausim... kad nesuspėjai patapti raudonuoju partizanu, tai dabar dar turi progą — neatsilikti nuo kitų šauniųjų raudonarmiečių ir prisidėti prie paskutinio smūgio hitleriniui žvėriui.

Klausiau akis išpūtęs, o pasąmony ieškojau argumentų, kaip čia reiks išsisukti iš anų jo siūlymų — "atpirkti savo garbę". Jam baigus, pradėjau aiškinti, kad čia mums nedera šitais klausimais kalbėti, o tik turim vykdyti Komisarų Tarybos nutarimus. Jie geriau orientuojasi už mus, kam reikia eiti kariauti su ginklu, o kam dera dirbti karo pramonėj. Jei jau kartą aš esu atleidžiamas, tai ne be pagrindo: kitaip elgiantis Komisarų Tarybos potvarkių atžvilgiu, būtų lygu sabotažui. Načalninkui teko nusileisti. Jis sutiko, kad aš turiu tiesos, bet vistik priskyrė sargybinį, kuris mane nulydėtų į karinį universiteto reikalams komisariatą. Šioje įstaigoje manęs ilgai netampė, nes ten buvo ir tas načalninkas, kuriam priklausė uždėti ant mano ir kitų universiteto žmonių antspaudą.

Atsidūręs lauke be sargybinių, pasijutau daug maloniau. Nuskubėjau į didžiuosius universiteto rūmus. Ten patyriau smulkmenas ir iš Pakuonio. Tai buvo pirmieji partizanų pasireiškimai. Mobilizacijos dieną bolševikų daliniai prigaudė vyrų. Juos sugrūdo į Bajoraičio name įrengtą daboklę — bunkerį. Du vyrai, partizanų kelių pasiruošę žengti, — Tigras ir Šarūnas, — pasiryžo juos išlaisvinti. Kiekvienas, pasiėmę granatų po dėžę ir po šautuvą, pavakare nuslinko į Pakuonį. Atsargiai, niekeno nepastebimi, jie prisėlino prie sargybinių būstinės. Numatę taikinius, jie atsisukinėjo granatų kotus. Po komandos pradėjo vieną po kitos taškyti į sargybinių postus ir į pačią būstinę. Per kelias minutes tiek sargybiniai, tiek kitos jų pamainos, nespėję net iššauti, buvo sulikviduoti. Abu kovotojai skubiai išlaužė daboklės duris ir visus ten esančius paleido. Akimirkoj visi pradingo savais keliais, palikdami prie daboklės durų granatų išartą žemę ir sargybinių apdraskytus lavonus.

Per draugus patyriau, kad partizanai jau dažnai pasireikšdavo įvairiose Lietuvos vietose. Prieš keletą dienų prie Prienų Dešinys su savo suorganiuota grupe pastojo Nuotakų kalne kelią kelioms NKVD mašinoms, gabenančioms kalinius. Visus palydovus — enkavedistus sušaudė vietoje, o kalinius paleido. Visas mašinas, kurios buvo amerikiečių studebakeriai, apliejęs benzinu, sudegino.

Tokių ir panašių atsitikimų buvo turtingesnė kiekviena savaitė. Partizanų gretas tankino vis dažnesni, bolševikų vykdomi areštai, žudymai, plėšimai, mobilizacinis prievartavimas, nubuožinimai su persekiojimais ir visa eilė kitų priežasčių. Partizanai pradėjo akciją prieš aktyviuosius bolševikų pataikūnus: administracinio aparato stropiuosius pareigūnus ir NKVD agentus. Diena iš dienos tai čia, tai ten pradingdavo bolševikų pakalikai nuo partizanų rankos. Gyventojų tarpe prigijo terminai: lapė nunešė, zuikauti išėjo, žuvauja etc. Gyventojų savijauta pagerėjo. Dienomis ir naktimis visur slapta saugodavo paskiri partizanai ar jų ryšininkai. Jų tikslas buvo laiku užkirsti kelią plėšikaujantiems rusų kareiviams, smarkaujantiems valsčiaus valdininkams ar atvykusiems suėmimų daryti NKVD pareigūnams. Bolševikų koloborantai, matydami nuolat iš po pat nosies dingstant savo sėbrus, susimąstė ir pradėjo savo aistras tramdyti. Vietiniams savo padlaižiams padrąsinti, bolševikai terorą dar suintensyvino. Sykiu partizanų eilės dar pagausėjo, išsiplėsdamos visame krašte ir apimdamos visus gyventojų sluogsnius.

Po poros dienų susitikau savo draugą Uosį. Jis jau buvo bepartizanaująs. Į Kauną buvo atvykęs spaustuvės pergabenti. Mat, prasidėjus mobilizacijai, jie Kaune įsitaisė dokumentams gaminti spaustuvinę mašinėlę, kurią dabar numatė perkelti į provinciją ir palikti Geležinio Vilko vardu veikiančio partizanų dalinio žinioje. Jis pats skundėsi, kad jam kito kelio nelikę, kai į universitetą buvo nepriimtas. Nepriėmė todėl, kad jo tėvas Lietuvos Nepriklausomybės laikų savanoris, Vyčio kryžiaus kavalierius. Man tučtuojau pasiūlė keletą egzempliorių jų fabriko dokumentų. Klausinėjo, ar aš nežinąs vyrų, kurie be dokumentų tupi įsikasę šiauduose ir dreba, kad kratydami rusai nepersmeigtų nugaros durtuvais ar neperšautų. Jis jaučiąsis gana puikiai. Jų dokumentai nei kiek neprastesni, kad ir pačių fabrikuoti. Pasigyrė, kad jau šiandien tris tikrinimus atlaikė.

Prieš porą savaičių jam ir vos netekę pakariauti, kol dar dokumentais nebuvo apsirūpinęs. Ėjęs su reikalais per Rutkiškes į Geležinio Vilko Štabo būstinę. Kad neatrodytų partizanu, buvo apsitaisęs piemeniu. Pasiraitojęs kelnes, basas, ant kairiosios rankos persimetęs tuščią maišą, o už diržo užsikišęs parabelį. Ties A. perkertant kelią, kyšt — keturi rusai bevažiuoją iš Rimo ūkio, prisivertę pilną vežimą šiaudų. Du tuoj iššokę iš šiaudų ir — davai dokumentus, kurių nebuvę. Uosis aiškinęsis, kad dar jis jaunas ir jokių dokumentų kitų neturįs, tik gimimo metrikus, kurie taip pat saugojami pas tėtę. Rusams tokie aiškinimai nebuvę ganėtinai įtikinami — jie įsigeidę kartu

(Nukelta į 4 psl.)

Nesugebėjimas ar nenoras suprasti ?

RAŠO: ANDRIUS A. GASIŪNAS

Perskaičius p. A. Mauragio straipsnį "Gana tuščių kalbų" (Mūsų Pastogė Nr. 28), tenka stebėtis, kad po tiek daug tautai skaudžių išgyvenimų ir drauge su tuo susietų asmeninių nelaimių dar vis atsiranda balsų, paneigiančių pagrindinius laisvojo Vakarų pasaulio kultūrinio vystimosi principus.

Vakarų pasaulio bendruomenių demokratija yra pagrįsta individo sąžinės, minties ir žodžio laisvės principais. P. V. Kazoko visuomeninio bendravimo sąlyga, kaip pacituota p. A. Mauragio, sako: "Gerbti ir skaitytis su kita nuomone bei pažiūra ir neperžengti savo kompetencijos ribas". Taigi ji yra aukščiau minėtų individo laisvių pritaikymas ir kaip toks — besąlyginis. Bet kokia sąlyga, jau apriboja individo laisvę.

P. A. Mauragio tvirtinimas: "Toks besąlyginis šių sąlygų pastatymas veda į visišką principų paneigimą ir ištižimą", — gali kiekvieno sąmoningo individo būti priimtas, kaip ciniškas ir įžeidžiantis pagrindinių jo laisvių principo paneigimas, labai jau, sakyčiau, atsiduodąs "rytų demokratijos" kvapu. Bolševikų ir fašistinės Vokietijos okupacijos metais šito laisvės principo apribojimo arba sąlygotumo išdavas esame patyrę praktiškai.

Sąžinės ir tikėjimo laisvė duoda kiekvienam žmogui teisę būti, sakysime, kataliku ir tuo pačiu metu geru prancūzu, australu, lietuviu ir t.t., pagal gimimo teisę, lygiai kaip duodama teisė lietuviui būti kataliku, protestantu, budistu ir t.t. Išvada labai jau aiški: tautybės ir religijos negalima sutapatinti. Todėl, sakysime, kad ir kelių dešimčių tūkstančių lietuvių katalikų tarpe atsiradus nors ir vienam lietuviui budistui, katalikiškieji tūkstančiai neturi mažiausios teisės mūsų vienišąjį budistą laikyti blogesniu lietuviu ar iš viso stengtis paneigti jo gimtąją teisę būti lietuviu. Taip pat ir noras išskirti jokiai bažnyčiai nepriklausantį lietuvį iš bendruomenės narių tarpo būtų jau moralinio prievartavimo aktas ir ruošimas dirvos naujiems Sibirams.

Mūsų priešai yra visi tie, kurie paneigia individo, tuo pačiu ir tautos laisvės principą ir eina prievartos keliu.

Visose tautose, bendruomenėse, politinėse partijose ir religinėse grupėse pasitaiko nelojalių ir silpnavalių narių. Pasitaiko jų kairiųjų tarpe, pasitaiko katalikų ir net dvasiškių luome. Tačiau šie paskiri reiškiniai neduoda teisės smerkti ar abejoti visų tos grupės narių tautiniu lojalumu. Reikia neužmiršti, kad bolševikams okupavus Lietuvą, pirmoje eilėje ir aršiausiai buvo naikinami socialdemokratai ir kiti kairiųjų grupių nariai (aišku, išskyrus lietuviškuosius komunistus). Tas pats buvo pastebėta ir kituose okupuotuose kraštuose.

Autoriteto sąvoka demokratinėje, bendruomenėje, yra dvilypė: 1. rinktas autoritetas, semiąs savo galią iš jį išrinkusios daugumos ir 2. individualus — moralinis autoritetas. Pirmasis atstovauja vykdomąją galią ir yra renkamas ribotam laikui (dažniausiai kol nustoja autoritėto). Antrasis — priklauso grynai nuo dvasinių ir moralinių individo savybių. Sakysime, sąžiningas, darbštus ir kilniai gyvenąs bei veikiąs dvasiškis, mokytojas ir t.t., visada bus autoritėtu (mažiausiai — savo aplinkoje). Tuo tarpu nesąžiningas ir amoralus dvasiškis, mokytojas ir t.t. autoritėto neturės, nors jis ir remtųsi dešimtimis svarbiai skambančių titulų, diplomais ar įšventinimais. Yra atvejai, kada tam tikri asmenys, nežiūrint savo moralinių silpnybių, išlaiko autoritėtą siaurąja prasme, būtent: savo profesijoje ar specialybėje. Toks autoritetas, atsiradus tinkamesniam, dažniausiai yra bendruomenės pakeičiamas. Pasitaiko ir genijų... bet jų tiek nedaug, kad apie juos nekalbėsime.

Demokratijos stiprybė ir grožis kaip tik ir glūdi galimybėje pakeisti "nusiautoritetinusius" autoritetus. Šitas vyksmas ir sudaro legalų ir demokratišką pasaulėžiūrinių grupių kovos tikslą ir yra laidas demokratinių formų ir turinio tobulėjimui. Pasaulėžiūrinių grupių kova nepaprastai ryški žydų tarpe ir aštriai pasireiškia premjero Ben-Gurion ginčuose su trimis pagrindinėmis pasaulio žydų organizacijomis (Žiūrėk: "Time" May 19, 1961 12 psl.).

Kalbant apie lietuvių bendruomenę, tegalima pasakyti: kol bendruomenės nariai kultūringai ginčysis ir reikš savo asmenines nuomones lietuviškai ir lietuvių spaudoje, **laikydamiesi demokratinių individo laisvių principų,** mūsų emigrantų tautiškumas ir tautinis sąmoningumas bus puoselėjamas. Kapo garsai ar laidotuvių nuotaika galėtų atsirasti tik tuomet, jei būtų pritaikytas p. A. Mauragio demokratinių laisvių principo apribojimas. Tai reikštų tik viena, būtent: visišką laisvių paneigimą, be kurių negali tarpti joks kūrybingumas.

Lietuvybė emigracijoje bus gyvybinga, jei pasaulėžiūrinės grupės dirbs tautinių dvasios gėrybių ugdymo darbą, o netarnaus egoistiškiems, savo pačių grupės garbinimo tikslams.

Taigi kelias yra labai aiškus ir paprastas — tik reikia juo eiti.

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS INTELIGENTIJA

V. Radaitis "Pergalės" žurnale suskaičiavo visus Lietuvos inteligentijos kelius ir klystkelius ir pasidarė, žinoma, išvadą, kad tik dabar viskas gera. Radaičiui Lietuvos praeitis iki sovietinių metų ir tos praeities inteligentija yra niekai. Inteligentijos, girdi, maža teparuošdavusios aukštosios mokyklos. Svarbiausia — kad ypač maža tebuvę paruošta mokslo, meno ir literatūros žmonių. Bet jis ir pats pripažįsta, kad kiekybinė sudėtis ne visada nulemia lyginamąjį svorį. Kiltų dabar klausimas ir pats pagrindinis dar: ar Lietuvai anuomet užteko tos inteligentijos, kurią ji buvo išsiauginusi? Toliau: ar dabar pagaminamieji inteligentai iš tikro yra sudarę tokius stiprius kadrus mokslo, meno ir literatūros srityse, kad jau būtų matyti jų sovietinis pranašumas?

Anuomet Lietuvai inteligentijos užteko, ir tai patvirtina net pats Radaitis. Lietuva nesiruošė eksportuoti inteligentų specialistų, o jai gana buvo inžinierių ar agronomų jos pačios reikalui tiek, kiek jų buvo. Nei Radaitis, nei kiti bolševikų propagandininkai neturėtų užmiršti labai aiškaus dalyko, kad šiandien daugelis išėjusių praktinius aukštuosius mokslus vežami dirbti į Rusiją, Gudiją, Kazachstaną, net Mongoliją. Vadinas, Lietuvoje yra tokių specialistų perteklius, ir kai Lietuva susigrąžins sau nepriklausomybę, tada neturės visi jie darbo.

Kitas dalykas, ar šiandieninis toks gausus aukštąjį mokslą išėjusios inteligentijos gaminimas nėra vien tik kiekybinis? Atrodo, kad mūsų tokį spėjimą patvirtina daugelis dalykų. Kai matėme "Švyturio" žurnale neseniai išspausdintąjį Lietuvos akademikų sąrašą, tai pastebėjome, kad tik du akademikus bolševikai pasigamino sau per 20 metų — Žiugždą ir Korsaką, ir vien tik Korsakas gal dar kiek panašesnis į akademiką. Žiugžda juk daugiau tik pigus propogandininkas. Visi kiti yra nepriklausomosios Lietuvos auginti, kaip ir Žiugžda su Korsaku, tik šie abu buvo bolševikų įtraukti dabar eiti tokių pareigų, kurioms nėra pasiruošę.

Kad jau kalbame apie mokslą, tai suminėkime dar ir kalbininkus, lietuvių kalbos specialistus mokslininkus. Jau senokai matėme "Tiesoje" straipsnį, kuriame buvo rašoma, kad nepriklausomybės laikais Lietuvos universitetas teturėjęs tik kelis kalbininkus — Skardžių, Salį ir Joniką. Sovietiniais metais gi jų buvę prikepta, kaip blynų. Mes žinome gerai, kokio masto kalbininkas, pvz., yra Skardžius. Jei jis nebūtų pasitraukęs iš savo krašto, greičiausia, šiandien būtų sovietinės mokslų akademijos didžiausia pažiba. Na, o tuo tarpu kuo gi yra pasireiškę sovietiniai naujieji Lietuvos kalbininkai? Gal jie ir pajėgia šiaip taip suktis universitete, bet jokių išskirtinių mokslo darbų nė vienas dar nėra parodęs. Be to, Ulvydas, Kruopas ir dar kai kurie kiti juk yra nepriklausomybės laikų auklėtiniai, šiandien tik Sovietų nusavinti.

Kai žiūrime į literatūroje šiandien besireiškiančius žmones su aukštuoju mokslu, tai juk didelį procentą ir čia sudaro nepriklausomybės metais įsigiję tai, kuo jie yra pranašesni už kitus. Ne tik įsigiję tada diplomus, bet ir pasireiškę savo darbais. Va, pradėkim kad ir nuo tokio Venclovos. Nors jo eilėraščiai ir romanai reiškiasi tik vidutiniškumu, bet išsimokslinimo pagrindus Venclova turi gerus. Kas gi tokiu išsimokslinimu su juo galėtų lygintis iš jaunųjų? Argi per 20 metų niekas dar nesuspėjo pasireikšti? Venclovai tiek metų nereikėjo laukti, kaip jų nereikėjo nei Skardžiui, nei Jonikui, nei daugeliui kitų tų, kurie šiandien yra įjungti į akademiją.

Gal padėtis tik kiek geriau atrodo kritikos srityje. Čia pakankamai gerai jau reiškiasi visa eilė jaunų žmonių, nors dažnai ir baramų dėl tariamųjų visokių nukrypimų. Bet iš visko matyti, kad tiems kritikoje besireiškiantiems žmonėms mokykla yra davusi gerus pagrindus, išmokiusi juos reikšti savo talentą. Mums atrodo, kad Lietuvai bet kuriose srityse svarbu buvo ir yra turėti ne tiek daug diplomuotų žmonių, kiek aukštuosius mokslus išėjusių didelių talentų. Jei dėl to būtų galima dar ginčytis, kol eina kalba apie eilinius gydytojus, inžinierius ar agronomus su teisininkais ar ekonomistais, tai reikalas visiškai aiškus, kai nukreipiame akis į mokslą, meną, literatūrą ir apskritai kultūrą. Čia diplomų gausumas visiškai nieko nepasako.

Lietuvos inteligentijos kelią apskritai Radaitis laiko klaidžiu. Jis čia atiduoda didžiausią duoklę komunistų partijai, kad ji dalį tos inteligentijos palenkusi į savo pusę. Deja, tokius bendrinius teigimus reikia atmesti. Jei ką nors ta partija ir patraukė, tai iš tiesų labai maža ką. Net ir Radaitis, kai reikia suminėti, tai tesuranda tik keletą pavardžių, kurios nuolat minimos ir kitų. Jis tvirtina, kad tai buvę patys talentingiausieji. Cvirkai, Nėriai, Korsakui gal ir galėtumėm pripažinti talento. Na, o, sakykim, kas ten nebolševiku būdamas didesnį talentą pripažins Montvilai ar net ir Girai? Toks Tilvytis pas bolševikus nuėjo tik tada, kai jie atėjo į mūsų kraštą, ir be klaidos galime sakyti, kad jis tik sugebėjo prisitaikyti, ir talentas ne kokias aukštybes siekia. Nemaža Lietuvos inteligentijos, kaip ir Radaičiui turėtų būti žinoma, visiškai nenorėjo ir galvoti apie prisitaikymą ir dėl to paskubėjo mieliau atsisveikinti su savo kraštu.

D.B.

LIETUVIAI — PASAULYJE

ANTROJI DAINŲ ŠVENTĖ AMERIKOJE

Liepos mėn. 2 d. Čikagoje, JAV, įvykusi antroji JAV ir Kanados lietuvių Dainų Šventė sutraukė tūkstančius publikos ir 1000 dainininkų. Šventę surengė Lietuvių Bendruomenė ir dainų šventei rengti komitetas. Šventė buvo pradėta pamaldomis bažnyčiose. Pati šventė iškilmingai pradėta International Amphitheatre išpuoštoje salėje. Čia sveikinimo žodžius pasakė Čikagos burmistro atstovas, Lietuvos atstovas Vašingtone J. Kajeckas ir Latvijos atstovas Vašingtone dr. A. Spekke. Dainų šventę šiltais žodžiais pasveikino telegrama JAV prezidentas J. Kennedy, be to vyriausybės nariai: valstybės sekretorius D. Rusk, prekybos sekretorius L. Hodges ir sveikatos ir gerovės sekr. A. Ribicoff. Gauta daug kitų sveikinimų. Šventė praėjo įspūdingai. Vakare tose pačiose patalpose įvyko banketas, dalyvaujant arti 2000 dalyvių. Atsilankė JAV sen. P. Douglas, didelis lietuvių bičiulis, Lietuvos ir Latvijos atstovai ir eilė kitų svečių. Dalyvavo ir daug lietuviško jaunimo.

ALT SUVAŽIAVIMAS ČIKAGOJE

Liepos mėn. 3 — 4 d.d. įvyko ir ALT suvažiavimas. Iš 34 ALT narių suvažiavime dalyvavo apie 30. Vienbalsiai buvo priimti ALT sekretoriaus dr. P. Grigaičio pranešimas apie ALT atliktus darbus, ižd. M. Vaidylos finansinis raportas ir Iždo Globėjų pranešimas apie iždo ir Informacijos Centro atskaitų patikrinimą. Vienbalsiai priimtas ir Informacijos Centro dir. M. Kižytės pranešimas apie įstaigos veiklą ir Rytų bei Centro Europos kilmės amerikiečių konferencijos pranešimas. Po pirmininko L. Šimučio žodžio kalbas pasakė Lietuvos atstovas Vašingtone J. Kajeckas, konsulas Čikagoje P. Daudžvardis ir VLIKo pirm. dr. A. Trimakas. Antroje posėdžių dienoje buvo pakviesti tarti žodį buv. VLIKo pirm. prel. M. Krupavičius ir buv. VLIKo V. Tarybos pirm. A. Devenienė. Buvo visa eilė pranešimų iš vietų. Suvažiavime patvirtinti keturių ideologinių grupių tie patys įgaliotiniai toms pačioms pareigoms. Vietoje mirusių J. Arlausko, B. Keblaitienės ir dr. M. Viniko įėjo trys nauji įgaliotiniai: B. Pivaronienė (nuo SLA), J. Zuris (Sandara) ir S. Bakanas (LSS). ALT vadovaujamieji organai centro valdyboje liko tie patys. E.

GYDYTOJŲ JAV SUVAŽIAVIMAS

Birželio mėn. 24-25 dienomis New Yorke įvyko trečiasis Amerikos Lietuvių Gydytojų S-gos suvažiavimas. Šalia vidaus reikalų, suvažiavime skaityti pranešimai: V. Sidzikausko apie tarptautinę politinę padėtį, dr. B. Matulionio apie gydytoją — visuomenininką, A. Simučio apie pirmąjį lietuvį gydytoją New Yorke dr. Curtis (prieš 300 metų), B. Paprockienės įspūdžiai iš kelionės į Lietuvą 1960 m.

KONCERTAI SU PASKAITOMIS VOKIETIJOS LIETUVIAMS

PLB Vokietijos kr. v-bos pastangomis liepos mėn. antroje pusėje vidurio ir šiaurės Vokietijos lietuviams rengiama eilė koncertų, dalyvaujant sol. Janinai Liustikaitei, iš Kanados atvykusiam komp. St. Gailevičiui ir deklam. E. Gedikaitei. Koncertai pradėti liepos 15 d. Kaiserslauterne. Kiti koncertai ligi liepos 25 d. numatyti Hanau, Schwetzingene, Miunstery, ties Dieburgu, Uhlerborne ties Mainzu, Luebecke, Hamburge, Osnabruecke ir Lebenstedte. Šalia koncertų visose vietose skaitys paskaitas lietuvybės išlaikymo, kultūros temomis: Dr. J. Grinius, kun. B. Liubinas, E. Simonaitis, J. Stankaitis ir Stp. Vykintas — Povilavičius.

PRIĖMIMAS JAV KONSULATE SAO PAULYJE

Liepos 4 d. JAV tautinės šventės proga JAV generalinis konsulas min. William P. Cochran jr. suruošė generalinio konsulato patalpose oficialų priėmimą, į kurį buvo pakviesti bei dalyvavo vietos valdžios ir amerikiečių kolonijos atstovai, bei Sao Paulo konsulų korpusas, jų tarpe ir Lietuvos konsulas A. Polišaitis.

LIETUVOS VOKIEČIAMS NEBĖRA KELIO ATGAL

Lietuvos kilmės vokiečiai, šiaurinio Reino-Vestfalijos provincijoje susibūrę į savo organizaciją (Landsmannschaft), liepos mėn. turėjo savo suvažiavimą. Pirmininkas pareiškė, kad, jo nuomone, Lietuvos vokiečiams nebus jokių galimybių sugrįžti į Lietuvą. Šiuo metu toje provincijoje Lietuvos vokiečių gyvena apie 6000.

III JAV LB-NĖS TARYBOS RINKIMŲ DUOMENYS

L. Bendruomenės vyr. rinkimų komisija paskelbė rinkimų į trečiąją LB Tarybą duomenis. Rinkimai įvyko JAV š.m. gegužės 13-14 dienomis. Iš viso buvo paduoti 4.632 teisėti balsai.

Tarybos nariais išrinkti 31 asmuo: Los Angeles apygardoje: E. Nakaitė-Arbačiauskienė (Alė Rūta), Čikagos apygardoje pagal balsų daugumą: J. Jasaitis, V. Adamkavičius, dr. P. Kisielius, V. Vardys, T. Blinstrubas, dr. A. Razma, kun. P. Garšva, muz. Vl. Jakubėnas, B.G. Shotas, kun. St. Šantaras, A. Mackus, J. Švedas. Vidurio (Cleveland) apygardoje: St. Barzdukas, J. Bachunas, muz. A. Mikulskis, inž. dr. A. Nasvytis, inž. V. Kamantas, Naujosios Anglijos (Bostono) apygardoje: dr. P. Vileišis, dr. P. Matulionis, inž. V. Izbickas, A. Giedraitis, O. Ivaškienė; Rytų (New Yorko) apygardoje: kun. L. Jankus, dr. E. Armanienė, adv. J. Šlepetys, dr. B. Nemickas, P. Naujokaitis, inž. Vl. Dilis, inž. V. Volertas, St. Dzikas. Iš 31 naujos LB Tarybos nario trys yra seniau JAV apsigyvenę lietuviai: J. Bachunas, O. Ivaškienė ir G.B. Shotas. Visi kiti — naujieji ateiviai.

BRITŲ — LIETUVIŲ TARYBA

Š.m. liepos mėn. 9 d. Londone įvyko Londone ir apylinkėje gyvenančių lietuvių, turinčių britų pilietybę, pasitarimas, kuriame dalyvavo apie 30 asmenų. Pasitarime plačiai aptartas reikalas steigti britų-lietuvių organizaciją, kurios tikslai būtų panašūs į Amerikos ALTą. Susirinkusieji, išsamiai išdiskutavę klausimą, pritarė iniciatorių sumanymui, pabrėždami būtiną reikalą, ypač Londone, apjungti lietuvius, turinčius britų pilietybę, bendram Lietuvos darbui. Visi tame susirinkime dalyvavę pasirašė naujai įsteigtos Britų — Lietuvių Tarybos nariais. Steigiamajame susirinkime dalyvavo įvairių pažiūrų asmenys, taip pat senosios išeivijos atstovai ir jau Anglijoje išaugusio jaunimo atstovai. E.

PARTIZANAI

su juo užsukti pas tą jo tėtę ir reikalus patikrinti. Užsikėlę Uosį ant šiaudų ir vežasi Dambravos link. Jį pasisodino į tarpą du rusai, ginkluoti naganais. Kiti du atsisėdo nugaromis užpakalyje su automatais. Ties kryžkele (Deltuvos) Uosis bandė nurodyti savo tėviškę neva Daržavietėje, kurią iš čia buvo galima pasiekti tik pėsčiomis. Tuo jis tikėjęsis sumažinti palydovų skaičių, o su keturiais gali būti sunkoka apsidirbti. Rusai nežiūrėjo, kad Uosio rodoma tėviškė gana prastai atrodė, tik dvi sukrypę trobeliūkštės, todėl, ten nesitikėdami nieko gero pavogti, Uosį paleido. Taip ir neteko Uosiui pakariauti, nors jau buvo pramatęs ir vietą lavonams — Šventupės klampynę ties Mitruliu. Apgailestavęs šį nepasisekimą, Uosis atsiprašė ir nuskubėjo, nes buvo sutaręs kažkokiem dviem "šiaudiniam" dokumentus.

UNIVERSITETE

Šįkart Kaune susirūpinau, kur įsikurti ilgesnį laiką. Iš draugų sužinojau, kad daug kas iš mūsų pažįstamų telkias į Studentų bendrabutį, esantį Mažylio namuose, Kęstučio gatvėj 24. Susigundžiau ir aš pasinaudoti šia proga. Apie tai pasiteiravęs tuo laiku bepradedančiam egzistuoti Studentų Komitete, gavau teigiamą atsakymą, tik su sąlyga, kad pats su numatytais kaimynais turėsiu butą susitvarkyti. Ta pačia proga gavau pasiūlymą tapti buto seniūnu. Sudarėm kompaniją iš Juozo, Jurgio, Juliaus ir manęs. Kiek pavėlavom: geresni butai jau buvo užimti. Mums teko paskutiniam aukšte. Mūsų pasirinktam bute, kaip ir visuose kituose kaimyniniuose, prieš tai gyventa vokiečių karininkų šeimenės puskarininkių. Vokiečius išvijus, čia stovėjo rusų daliniai. Raudonarmiečiai vokiečių paliktos tvarkos nemėgę. Jie sudraskę — matyt kratos metu — paliktus vokiečių drožlinius čiužinius ir juos išdriekę ant grindų. Sudaužę spintas, lovas stalus ir kėdes. Tarp įvairių šiukšlių ant grindų mėtėsi ir išmindžioti maisto produktai bei išlaistyto vyno ir kitų gėrimų likučiai. Parketo grindys margavo įvairiomis spalvomis. Sienų tinkas pilnas prikalinėtų vinių. Langai visi be stiklų, neretam ir rėmų trūko. Durys be jokių spynų, be užraktų, be rankenų. Tas pats ir su elektrine instaliacija.

Buto tvarkymą pradėjom užkabindami ant įėjimo durų lietuvišką ir rusišką tekstą: užimta, prašom netrukdyti. Paprakaitavę su viršum pusdienį, jau matėm darbo vaisius. Sudeginom visas šiukšles, išmetėm butui nereikalingą laužą. Daugiausia vargo turėjom su plovimu. Vanduo teko neštis tik iš rūsio, o kartais, visai srovei nutrūkus, net iš Nemuno. Nešvarų vandenį nešėm taip pat į rūsį, nes kažkuriam aukšte buvo užsikimšę kanalizacijos vamzdžiai. Daugiausia vargo pareikalavo virtuvės ir tualeto patalpos. Sutvarkę šiukšles, apsiplovę, užsikalinėjom fanera langus, įsitaisėm durims užraktus.

Universiteto Vadovybė tuo laiku iš jau susikūrusio Švietimo Komisariato gavo sutikimą perimti savo žinion pasitraukusių į Vakarus universiteto žmonių mokslo priemones, įrankius bei kitokį universiteto reikalams naudotiną turtą. Didelė dauguma jų bibliotekų, priemonių, baldų tuo būdu pateko į Universiteto patalpas. Nemaža dalį baldų Universiteto Vadovybė perleido studentų bendrabučiams. Dalis knygų bei priemonių dingo be žinios dėl permenkos kontrolės ir pergabenančiųjų nesąžinigumo.

Baldų pergabenimą į bendrabučius ir į universiteto rūmus vykdėme patys. Studentai diplomantai pasirenkant turėjom pirmenybę prieš kitus. Mūsų bendrabučio administratorius R., vadovaudamasis Universiteto Vadovybės patvarkymu, reikalavo, kad kiekvienas gaunąs baldus prie jų, sunkiai prieinamoj vietoj, prilipintų kortelę, atžyminčią buvusį savininką. Buvo tikima, kad ateityje, bent dalis baldų vėl pasieks savo savininkus.

Taip buvo sutvarkomi profesūros butai, kuriuos Universiteto Vadovybė greičiau perėmė. Kiek liūdniau atsitiko su kitais, prie kurių nebuvo laiku suspėta pridėti universiteto rankos. Visoki gatvės valkatos dabar stengėsi, naudodamies šia proga, praturtėti. Neretai jie patys ar su raudonarmiečių pagalba įsilauždavo į tokioj padėty esančius butus ir plėšdavo ten esančias vertybes. Bolševikai visad turėdavo pretekstą — patikrinti liaudies "priešų" buvusias gyvenvietes. Vargas tam žmogeliui, kuris buvo išbėgančio įpareigotas saugoti jo turtą. Čia pat jam tekdavo fašisto ar fašistinio žvėries bendrininko vardas, o tatai iš karto jau nusakydavo ir ateities pasekmes. Net ir tada, kai jau atvažiuodavom su Universiteto Rektoriaus raštais pasitraukusio turto perimti, vis dar neapsieidavom be žymesnių susikirtimų tiek su gatvėje besimaišančiais raudonarmiečiais, tiek su aplinkiniais "liaudies sūnumis", kurie tykojo tą turtą pasisavinti. Ne kartą ir man teko išgirsti iš radonųjų: "Nam frontavikam neplevat na vaševo rektora." Neapsieidavom be apsistumdymų. Daug drąsiau jausdavomės, kada su savim turėjom kokį nors iš "liaudies sūnų" savo tarpe. Tokiu atveju, žinodami, kad už pasekmes jis bus atsakingas, nesigailėdavom raudonarmiečiams kokia švaresne lazdele stipriau stuktelti, kad galutinai paaiškėtų, kam turtas priklauso. Tokiu būdu buvo išgelbėta ta prasme, kad juo naudojos universitetas.

Šiuo metu aš gavau pasiūlymą ir kartu prašymą paimti universiteto administracijoj vieno skyriaus vedėjo pavaduotojo pareigas. Kadangi kol kas nebuvo matyti, kad esamose sąlygose galėčiau greit gauti diplomą, tai sutikau su pasiūlymu, tikėdamasis savo darbu prisidėti prie greitesnės tvarkos atstatymo.

(Bus daugiau)

SPORTAS

Redaguoja: Antanas Laukaitis
38 Cheltenham Rd., Croydon, N.S.W. Tel.: UJ 4898

ADELAIDĖS VYTIS ISTORINĖJ PERSPEKTYVOJ

Užuomazgą Vyties klubui davė krepšininkai, kurie, vos tik atvykę į Adelaidę, 1949 metais sudarė lietuvišką krepšinio komandą. Kai ta komanda buvo sudaryta, pirmenybėse dalyvaujančios komandos jau buvo suregistruotos. Laimingu sutapimu, Woodville komanda nesurinko pakankamai žaidėjų "C" klasėje ir dėl to mūsiškiai užėmė jų vietą. Mūsų krepšininkai, neturėdami rimtesnio pasipriešinimo šioje klasėje, lengvai laimėjo pirmą vietą.

Šioje pirmoje lietuvių krepšininkų komandoje Adelaidėje žaidė: Jaciunskis, Gurskis, Ignatavičius, Sadauskas, Šėkas, Kuncaitis, vėliau prisijungė tik ką atvykę Urnevičius, Kurauskas ir kiti.

1950 metų pirmenybėse krepšinio komanda buvo užregistruota jau "Vyties" vardu Lygos (aukščiausioje) klasėje ir čia iš eilės du metus laimėjo Pietų Australijos meisterio vardą. Vėliau komanda perėjo žaisti į District Association ir čia vėl du metus iš eilės buvo meisteriu.

Formaliai "Vyties" sporto klubas buvo suorganizuotas 1950 m. kovo 25 d., kada į klubo steigiamąjį susirinkimą atvyko per 50 asmenų. Pirmuoju sporto klubo pirmininku buvo Jonas Kalvaitis. Klubą steigiant, daugiausiai iniciatyvos parodė patys sportininkai, kurie organizuotai veikė jau nuo 1949 metų.

Nuo pat įsikūrimo dienos veikliausiai reiškėsi ir tebesireiškia krepšininkai. Jie iškovojo daug laimėjimų ir taurių "Vyties" klubui. Jie labiausiai išgarsino ne tik vytiečių, bet ir visų lietuvių vardą Pietų Australijoj.

1952 m. buvo sudaryta "Vyties" klubo futbolo sekcija ir pirmos oficialios futbolo rungtynės buvo sužaistos tų pačių metų balandžio 19 d. Pradėjus trečioje divizijoje, buvo iškopta į pirmą (aukščiausią). Vienu metu buvo net trys futbolo komandos (pirma, rezervas ir jauniai). Stoka prieauglio ir finansų privertė futbolo sekciją 1956 metais likviduoti.

Stalo teniso sekcija veikia nuo pirmųjų klubo susiorganizavimo dienų. Daugiausia buvo ruošta savitarpio turnyrų. 1958 m. buvo užregistruotos dvi (vyrų ir moterų) komandos Pietų Australijos pirmenybėms. 1959 m. turnyre jau žaidė keturios komandos.

Tinklinis (vyrų ir moterų) taip pat pradėtas kultivuoti seniau, nors Pietų Australijos pirmenybėse dalyvauta tik vieną kartą.

1954 m. buvo įsteigta mergaičių krepšinio komanda ir nuo to laiko ji dalyvauja pirmenybių turnyruose.

Šiuo metu yra kelios mergaičių ir vyrų krepšinio komandos.

Šachmatininkų sekcija veikia nuo klubo įsikūrimo, bet tik šiais metais pirmą kartą dalyvauja Pietų Australijos pirmenybėse.

Lauko teniso sekcija yra pati jauniausia; ji tęsikūrė tik 1958 m., nors jau ir anksčiau buvo mėginta veikti šia linkme. Platesnio masto veiklą trukdė savos aikštelės neturėjimas, bet ta kliūtis, įrengus aikštelę prie Lietuvių Namų, buvo irgi nugalėta. Nežiūrint jaunumo, per IX sporto šventę Adelaidės lauko tenisininkai laimėjo pirmą vietą.

Adelaidės "Vytis" turi arti šimto sportininkų-sportininkių. Keletas jų savo pasirinktose sporto šakose yra atsiekę aukšto žaidimo lygio ir plačiai pagarsėjo ne tik Adelaidėje, bet ir visoje Australijoje: A. Ignatavičius ir M. Kelertaitė krepšinyje, A. Kitas futbole, A. Snarskytė stalo tenise, A. Arlauskas šachmatuose. Yra daug žadančių žaidėjų ir prieauglio tarpe.

Adelaidės "Vytis" yra atlikusi didelį darbą jaunimo tarpe, keldama ne tik jų fizinį auklėjimą, bet ir saugodama jų tautiškumą.

NEPAMIRŠKITE IŠSIŲSTI
"MŪSŲ PASTOGĖS"
PRENUMERATĄ ADRESU:
BOX 4558, G.P.O.,
SYDNEY, N.S.W.

OKUPUOTOJ LIETUVOJ

PRIPAŽINO IR ATĖMĖ NEPRIKLAUSOMYBĘ

Liepos 12d. Lietuvoje spaudoje ir per radiją paminėta Lietuvos sutarties su Rusija 41m. sukaktis, kuria Maskva netik pripažino Vilnių Lietuvai, bet pripažino ir Lietuvos nepriklausomybę. Pagal šių metų paminėjimo žodžius, toje 1920m. liepos 12d. sutartyje atsispindėjusi ne tik "leninė nacionalinė politika", bet ir Lietuvos darbo žmonių "ekonominių teisių ir kultūrinių interesų supratimas." Tačiau, matyti, sovietai anuomet nesuprato dar ir kitų Lietuvos teisių — politinių, nes šiais metais jos neminimos. Vis dėlto Lietuvos sovietinė propaganda turėjo pridurti, kad sovietinė vyriausybė anuomet "pripažino Lietuvos nepriklausomybę". Toliau kaltė verčiama Lietuvos buržuazijai, nes ji nesirūpinusi Lietuvos saugumu, kaltinamas ir Želigovskis užgrobęs Vilnių ir sulaužęs Lietuvos — Sovietų sutartį. Dabar Lietuvoje šaukiama, kad sovietai gynę Lietuvos teises į Vilnių ir pabrėžiama, kad Vilnius neteisėtai buvęs atplėštas. Tai pagrindinė tema ir nė žodeliu, aišku, nedrįstama užsiminti, kad sovietai neteisėtai atplėšė ne vieną miestą, bet visai tautai atėmė nepriklausomybę.

PASIBAISĖTINA NETVARKA KOLCHOZŲ CENTRUOSE

Iš Lietuvos pranešama: sparčiai plinta žemės ūkis, kolchozuose, sovchozuose vis daugiau pastatoma įvairių gamybinių (gyvulininkystės ir kt.) pastatų. Susidaro vadinami gamybiniai centrai ir jų užstatymas vykdomas pagal išplanavimo projektus, jie numatyti apželdinti. Dabar Vilniaus radijas (liepos 9d.) turėjo nusiskųsti, kad tikrovėje tie gamybiniai centrai būna apleisti ir nepatrauklios išvaizdos. Apie aplinką iš viso pamirštama. Dar ne taip esą blogai, jei centrus supa graži gamtos aplinka, tačiau daugelyje kitų centrų viešpataujanti pasibaisėtina netvarka. Ankstyvo pavasario ir rudens vaizdai ten baisūs: per purvyną vos begalima išvažiuoti, nesą gyvuliams atitvertų pasivaikščioti kiemų, be jokios tvarkos išmėtomi padargai, išbarstomas mėšlas ir šiukšlės. Esą, per "mėšlo smirdančią klampynę negali pravažiuoti joks transportas". Vasaros metu tarp pastatų esančiame laisvame plote visai niekas nesėjama ir nesodinama, atsiranda įvairios piktžolės. Atsiranda palankiausios sąlygos įvairių ligų sukėlėjams. Šiuo metu dar Lietuvoje esama nemaža kolchozų, kur gyvulininkystės ir kt. ūkiniai pastatai yra atsiradę dar prieš 10 metų.

Vėl kiti kolchozai ir sovchozai įsikūrė buv. stambių dvarų ir ūkių vietovėse, ten aplinka esanti graži, su įspūdingomis kūdromis ir tvenkiniais, bet ... naujieji šeimininkai ir čia elgiasi pagal komunistinės netvarkos dėsnius: medžiai neprižiūrimi, vejos išvažinėtos, užterštos, tvenkiniai virtę dvokiančiomis balomis.

STUDENTAI SUSIPAŽĮSTA SU "LAIMINGAIS" KOLCHOZAIS

Vilniaus radijo (liepos 8d.) pranešimu lietuviai studentai šią vasarą yra aktyviai įsijungę į "visuomeninį gyvenimą". Kitaip tariant, verčiami prisidėti prie Lietuvos kaimo komunistinimo. Esą, tie studentai, išvykę darbams į kolchozus, ne tik stato ūkinius pastatus, talkininkauja kolchozininkams lauko darbuose, bet ir turi organizuozuoti vakarus, teikti pagalbą kaimo pirminėms komunistų jaunimo organizacijoms. Šią vasarą per 600 universiteto studentų praleis laiką komunistinio darbo stovyklose. Komjaunimas įpareigotas atlikti statybos darbų stovykloms už 350.000 rublių ir čia studentai eina jiems į pagelbą, pastatydami arba bent įpusėdami 6 ūkinius pastatus, dvejus kultūros namus, ligoninę ir mokyklą. Dirbdami vasaros metu tie studentai, skelbiama iš Vilniaus, galės arčiau susipažinti su "linksmuoju, laiminguoju kolchoziniu kaimu". Netik lietuviški studentai įkinkyti darbams. Pamainose, drauge su vilniečiais, dar atvyko į Lietuvos laukus padirbėti ir Minsko studentai, dar laukiama jaunimo ir iš Moldavijos, Latvijos ir kitų vietų. Būrys Vilniaus studentų dar dalyvauja ekspedicijose, renka tautosaką ir pan.

Adelaidėje

VYTIS I — CAISSA II (3-2) — ŠACHMATAI

Vytis vėl pakopė šachmatuose, šį kartą gražiai laimėdama. Už komandą žaidė ir laimėjo Arlauskas, Opulskis, Slamanas. Blogiau sekėsi pereitų metų šventės atstovams — Markevičiui ir Saveniui, kurie turėjo pasiduoti priešininkams.

VYTIS I — BUDAPEST (38-63) — KREPŠINIS

Prieš stipriausią komandą Vytis sukovojo pusėtinai. Būtų buvę daug geriau, jeigu nebūtų praradę kamuolių. A. Lapšys parodė labai gražų sportininko žestą, kuris ir su išnarintu rankos pirštu atvyko į rungtynes ir su uniforma. Bėdos atveju, būtų jis ir aikštėje pasirodęs. Taškus pelnė: Ignatavičius 20, Petkūnas, Gumbys po 6; Daugalis 4, Visockis 2, L. Urmonas 0.

VYTIS I — FELCONS (46-22) — MOTERYS

Antro rato pradžioje vytietės vėl pasitaisė, laimėdamos rungtynes prieš neblogą komandą, nors ir buvo pranašauta pralaimėjimas. Taškus pelnė: Šiukšterytė 6, Kelertaitė 12, Andriušytė 10, Kitienė 0, D. Radzevičiūtė 10, Pečiulytė 8.

VYTIS II — NORWOOD II (40-44) — VYRAI

Antroji Vyties komanda turėjo lygaus pajėgumo priešą, bet vytiečiai per legnvai leido priešui pelnyti neužtarnautą tašką ir vėliau jau nebuvo taip lengva pasivyti. Žaidė ir taškus pelnė: Ružinskas 1, Gudelis 6, Morkūnas 0, Daniškevičius 18, Pocius 9, R. Urmonas 6.

PADĖKA

Vyties klubo valdyba nuoširdžiai dėkoja p. J. Andziuliui už padovanotą klubui kamuolį ir p. J. Kazėnui už tikrai vertingą loterijos fantą — radijo aparatą.

Edas

SVARBI INFORMACIJA DOVANINIŲ SIUNTINIŲ SIUNTĖJAMS

Kam naudotis įvairių tarpininkų patarnavimais ir mokėti brangiau, jei dabar yra galimybė persiųsti savo siuntinius betarpiai per vienintėlę firmą Australijoje, turinčią pilnus Intouristo įgaliojimus išduoti apmuitavimo licenzijas pačių sudarytiems siuntiniams 7 — 11 — 22 — 33 — 44 sv. svorio, tiesioginiam tų siuntinių persiuntimui į Sovietų Sąjungą. Greitas ir tikslus siuntinių pristatymas besąlyginiai garantuotas. Per 5 metus nei vienas siuntinys nėra dingęs.

UŽTIKRINAME, MŪSŲ DOKUMENTACIJOS IR PERSIUNTIMO MOKESČIAI YRA PATYS ŽEMIAUSI AUSTRALIJOJE.

Visų papildomų informacijų (praome rašyti lietuviškai) kreipkitės į mūsų Melbourno Skyrių.

Hansa Trading Co.
General Merchants & International Parcel Service

MELBOURNE ★ 197 FLEMINGTON RD., NORTH MELBOURNE, TELEF. 30-3347.
CANBERRA ★ 12 TOWNS CRSC., TURNER, ACT. PHONE 4-1115.
ADELAIDĖ ★ 18 TORRENS AVE., FULLARTON, S.A. PHONE 7-3626.
GEELONG ★ 38 WALSGOTT STR., NTH. GEELONG, VIC.

Mums skubiai reikalingi 3 veiklūs ir energingi tautiečiai prekybininkai, norį atstovauti mūsų interesus Adelaidėje, Perthe ir Hobarte. Geram pasisekimui užtikrinti būtina sąlyga rūsų kalbos mokėjimas.

EUROPIETIS SPECIALISTAS OPTIKAS

Pritaiko Jūsų akims ir parduoda visų rūšių akinius. Darbo valandos kasdien 9-18 val., šeštad. 9-13 val.

8th Floor, Capitol House, 109 Swanston St., Melb., C.I. (Priešais Melburno Town Hall)
Tel. 62-2231

LIETUVIŠKA STATYBOS BENDROVĖ CANBERROJE

A.C.T. Builders Pty. Ltd.

Siūlo visus patarnavimus statybos srityje, taip pat paruošia planus, specifikacijas ir apskaičiavimus.

Adresas: 13 LONSDALE STREET, BRADDON, A.C.T.
Telef. J 4094.

PIGIAUSIAS PERSIUNTIMAS SIUNTINIŲ Į USSR PER ŠVEDIJĄ

NYMAN & SCHULTZ, SYDNEY

Naujas adresas: 148 Brook Street, Coogee, N.S.W. Tel. 65 4101.

STOCK

GARSŪS VISAME PASAULY,
BRANDY,
VERMOUTH — LIKERIAI
DABAR GAUNAMI IR AUSTRALIJOJ.

Be kitų įvairiausių vietinių ir užsieninių gėrimų pas M. Petronį 152 Liverpool Rd., Enfield, Sydney, tel. UJ 5727, jūs gausite ir Stock gaminius.

MURRAY'S

HEALTH FOOD STORES
646 George St., Sydney, Australia
(Kampas Liverpool St.)
TEL.: 21-4254 arba BA-4254
(ANKSČIAU IŠ KINGS CROSS, SYDNEY)

JEIGU JŪS TURITE GIMINIŲ LIETUVOJE, tai jie tikrai gaus Jūsų siuntinį nieko neprimokėdami, jei siųsite jį tik per visiems gerai žinomą ir rekomenduotiną firmą: MURRAY'S HEALTH FOOD STORES, kuri paskutiniuosius 12 metų turi kontaktą su Inturistu. Nesiduokite klaidinami kitų skelbimų.

12 metų mūsų darbo ir patyrimo siunčiant siuntinius galutinai įrodė, kad su tikslumu ir geram stovyje JŪSŲ siuntinys gaunama jūsų giminių pilnoje tvarkoje.

Mūsų firma — MURRAY'S HEALTH FOOD STORES — dar nei vieno siuntinio nepražudė per visą 12 metų, nes Jūsų siuntinys yra dviguba verte apdraustas nuo galimo žuvimo, ir mes pilnai garantuojame Jūsų siuntinį iki to laiko, kol jį gauna Jūsų giminės.

Jūsų siuntinys pasiekia gavėją paprastu paštu per 2 mėnesius (maždaug), o Jūsų oro paštu siųstas siuntinys pasiekia per 12 dienų.

AGENTAI:

SYDNEY:
CABRAMATTA, M. Pekic, 143 Cabramatta Rd., UB 2082.
PARRAMATTA, Olympic Stores, 293 Church St., YL 9728.
BELMORE, M. Cibulskis, 468 Burwood Road, 75-6578.
BANKSTOWN, Quality Centre, 5 Kitchener P-de., UY 8089
BLACKTOWN, Amalgamated Emporiums, 52 Flushcombe Rd., 622-3160.
NEWCASTLE: Fry's Delicatessen, 557 Hunter St., B 3596.
BRISBANE, — E. Jurka, 10 Vale St., Red. Hill, Qld.
PORT KEMBLA Disposals, 107 Wentworth Street, J 1372.
MELBOURNE' Contal, 114 Elizabeth Street, Melb. 63-8498.
ADELAIDE: Eicas, 41 Tapleys Hill Road, Hendon, J 2879.
PERTH: S. & L. Furnishers, 229 Newcastle Street, BA 7842.

J. Strautins 306 The Causeway, Melbourne
Tel. MF 6673 — uždaryta pirmadieniais
3 lbs - 7 lbs - 11 lbs - 22 lbs
SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
SIUNČIAME TIESIAI PAŠTU IŠ MELBURNO

MES JAU PADARĖME EILĘ PAMINKLŲ MIRUSIEMS JŪSŲ BENDRUOMENĖS NARIAMS!

L. PAGES

MONUMENTAL MASON,
10 RAILWAY STREET, LIDCOMBE — TEL.: YX 8781 —

sąžiningiausiai pagamins Jūsų užsakytąjį paminklą mirusiajam giminaičiui ar draugui pagerbti.

PŪKINĖS KALDROS

PLUNKSNINIAI MATRACAI, PAGALVĖS, LOVOS SKALBINIAI, kaip įpilai ir užvalkalai 63" (160 cm.) platumo, galima gauti firmoje

ROSE
38 WASHINGTON STREET, BEXLEY, N.S.W.
Rockdale stotis. Tel.: LW 1220
SKYRIUS: Flemings Corner Shop, 181 Queen St., St. Marys, N.S.W.
Mūsų atstovas Jus aplankys kiekvienu metu.
Prekės duodamos ir išsimokėjimui. Mes kalbame vokiškai.

DANE'S PHARMACY

K.E. DANE, Ph. C., M.P.S.

Visų rūšių vaistai, vaistai iš Mouson. Europos, vokiška kosmetika Kalbama lietuviškai.

THE ARCADE, JOHN STREET
Phone UB 4218 CABRAMATTA

MŪSŲ PASTOGĖ

ADELAIDĖ

LIETUVIŲ NAMŲ ŽINIOS

A.L. Sąjungos valdyba paskyrė J. Gylį Lietuvių Namų administratorium. Tuo laiku, kai Lietuvių Namuose nėra Sąjungos valdybos narių, J. Gylys prižiūri visą tvarką Namuose ir jų rajone. J. Gylys taip pat priiminėja Lietuvių Namams aukas.

★

Paskutiniame savo posėdyje Sąjungos valdyba nutarė kreiptis atskirais laiškais į provincijoje gyvenančius lietuvius, prašydama juos prisijungti prie metinio vajaus Lietuvių Namų reikalams.

★

Atitinkamu nutarimu Sąjungos valdyba įvertino dail. S. Neliubšio nuopelnus Lietuvių Namų reikalams ir apie tai jam pranešė atskiru laišku. Iš "A.L.Ž."

MELBURNAS

"MILŽINO PAUNKSMĖ"

Balio Sruogos kūryba yra ryški mūsų istorijos vaizduotoja. 1937 metais jo veikalas "Radvila Perkūnas" su kompozitoriaus Karnavičiaus muzikiniu apipavidalinimu išvydo operos sceną. Kompozitorius B. Dvarionas parašė muziką jo kitam veikalui "Apyaušrio Dalia", kuris susilaukė pasisekimo operos scenoje ("Dalia"). Teatro Studijos vadovas J. Gučius pastatė Balio Sruogos "Kazimiero Sapiegos" ištraukas Adelaidėje ir Melburne.

Rugpjūčio mėn. 6 dieną, sekmadienį, 4 val. po pietų 12 Francis Grove, Thornbury, melburniškiai turės progos išgyventi vieną stipriausių Balio Sruogos veikalų "Milžino Paunksmė", Montrealio Lietuvių Dramos Teatro vaidinimą plokštelėmis.

Visi melburniškiai kviečiami į šį augšto lygio spektaklį, vaizduojantį šlovingiausią Lietuvos laikotarpį.

ALB Melburno Apylinkės Kultūros Taryba

SYDNĖJUS

HENRIKO ŠALKAUSKO DAILĖS PARODAI PASIBAIGUS

Henrikas Šalkauskas be abejonės yra aktingiausias mūsų dailininkas. Jis vaikšto su savo darbais ne tiktai po Australijos meno galerijas, bet ir po užsienines. Jau žinome, kad paskutiniųjų poros metų būvyje jis lankėsi Amerikoje, Japonijoje, Šveicarijoje, Londone, Sao Paulo, bet tai vis ne vienas, o draugėje su kitais. Vienas su savo darbais prieš trejetą mėnesių pasirodė Melbourne ir dabar antrą kartą Sydnėjuje. Abi parodos praėjo su gana gražiu pasisekimu — gyvas susidomėjimas, gera spaudos kritika, neblogas darbų iš parodos įsigijimas. Čia, Sydnėjuje, iš 22 išstatytų darbų nupirko devynis (tris darbus įsigijo mūsų tautiečiai ir 6 — australai). Minėtina, kad pirkėjų skaičiuje yra N.S.W. Valstybinės Galerijos Direktorius.

Parodoje buvo lino raižiniai, akvarėlės, monotipai. Dauguma naujų — čia dar nerodytų. Apie jų meninę vertę Sydnėjaus rimčiausio dienraščio "Sydney Morning Herald" meno kritikas taip rašo (straipsnis ištisai): "Henrikas Šalkauskas eksponuojasi autoritetingai ir su kaikuriuo pozityviu ikonografišku stiliumi jo vieno parodoje Macquarie Meno Galerijoje.

Abstrakto formos, stipriai juodos ant balto — lyg eglės ar tamsios medžiaginės figūros sniego fone (ir kaipo tokios, be abejonės, kilusios iš dailininko praėjusios aplinkos) — gimdo tikrus šiaurinės gamtos vaizdus.

Šalkauskas prieš keletą metų vietos parodose reiškėsi su jo stipriai balansuotomis kompozicijomis trapių dekoracijų, bet dabar jo menas yra nepaprastai paženges. Išlaikydamas savo provokuojančią pusiausvyrą, jis dabar įlieja daugiau gyvumo į jo komponuojamas temas.

Šalkauskas savo plačiais brūkšniais lietais ant popieriaus gamtovaizdžiais, kaip "Northern Saga", spalvota tempera klestinčio miško, ar "Messenger Arriving", majestotiška savo kaligrafiškumu, įrodo, kad jis yra vienas geriausiųjų Sydnėjaus grafikų. Keletas vykusių atspaudų papildo piešinius". Stebėtojas

MOTERYS VĖL LANKO LIGONIUS

Kartais galima nugirsti užmetimų, kad Moterų Socialinės Globos draugija daugiau ligonių nebelanko. Kiek teko nugirsti, šiuo metu ligonys vėl yra intensyviai lankomi. Liepos 22 d. Gladesvillės psichiatrinėj ligoninėj buvo aplankyti šeši lietuviai pacientai. Tą pačią dieną, katalikų senelių prieglaudoj Randwicke, buvo aplankytas 85 metų Kazimieras Meiliūnas, prieš kelis metus atvykęs iš Kinijos.

Kad Moterų Soc. Globos draugija nedarytų užmetimų mums, turėtumėm stengtis visada pranešti, kai tik kuris iš mūsų papuola į nelaimę. Jei moterims būna pranešta, jos aplanko ir padeda ir privačių šeimų ligoniams.

Ligonių reikalams rūpintis yra apsiėmusi draugijos narė N. Žygienė, žinoma Cabramattos prekybininkė. M.P.I.

PAMALDOS

Rugpjūčio 4 d. — pirmasis penktadienis. Išpažintys Bass Hills bažnyčioje nuo 7 val. vak.

Rugpjūčio 6 ir 20 d.d. pamaldos Bankstowne St. Brendan's bažn. 10 val. 45 min.

Rugpjūčio 13 d. Cabramattos lietuviams pamaldos Mt. Pritchard bažn. 10 val., kurias atlaikys svečias kun. St. Gaidelis, S.J. ir prieš pamaldas klausys išpažinčių. Kviečiama ta proga atlikti šv. išpažintį.

Rugpjūčio 15 d. — Marijos Dangun Paėmimas — Žolinė. Šventė privaloma. Lietuviškos pamaldos Camperdowne 7 val. vakarą. Prieš pamaldas išpažintys.

K.P.B.

PADĖKA

Sydnėjaus L. M. Soc. Globos Draugija dėkoja Ponioms: Žukienei, Virgininkienei, Mergelienei, Gilandienei ir Cibulskienei už paaukotus rūbus ir avalynę Punsko lietuviams.

Šia proga Draugija primena ir prašo naudotus rūbus ir avalynę Punsko lietuviams vežti ar siųsti adresu: N. Čelkienė, 18 Crinan St., Hurlstone Park, N.S.W. Telef. LL 5549.

Taip pat primenama, kad ligonys ir nelaimėn patekę tautiečiai kreipiasi pas p. Žygienę, telef. UB 2899 ir p. Baužienę — LX 2608.

Draugijos Valdyba

BENDRAS PIRMININKŲ POSĖDIS

ALB Krašto Valdybos pirmininko inž. B. Daukaus sukviestas Sydnėjaus (centrinės, Bankstowno ir Cabramattos) apylinkių valdybų pirmininkų posėdis įvyko š.m. liepos 21 d. Centr. Sydnėjaus Liet. Namuose Redferne. Dalyvavo: Kr. Valdybos pirm. B. Daukus, centrinės Sydnėjaus apyl. v-bos pirm. H. Stošius, Bankstowno — pirm. M. Zakaras ir Cabramattos — V. Bitinas.

Posėdį pradėjo Krašto Valdybos pirmininkas, pateikęs svarstyti eilę klausimų. Visų pirma buvo išspręstas Bankstowno apylinkės pageidavimas (atsiųstas Kr. Valdybai raštu) dėl apylinkių ribų Sydnėjuje peržiūrėjimo. Posėdžio dalyvių buvo prieita nuomonės, kad apylinkių ribos Sydnėjuje nekeistinos, nes jų paskirstymas pagal tradicijas jau esąs įsisenėjęs.

Svarstant "Mūsų Pastogės" finansinius reikalus, Bankstowno apyl. vald. pirm. M. Zakaras pasisiūlė surengti "M.P." paremti balių, tačiau šį klausimą plačiau išgvildenus, nuspręsta, kad tokį balių rengs ne viena Bankstowno apylinkė, bet visos trys Sydnėjaus apylinkės drauge, paskirdamos pelną "Mūsų Pastogei".

Trečiuoju klausimu buvo svarstyta š.m. rugsėjo 2 d. Grace Bross salėse įvyksiančio "M.P." baliaus bufeto reikalai. Numatyta, kad visos trys apylinkių valdybos aukų būdu surinks bufetui produktus, kad balius būtų juo pelningesnis, o ir pats maistas baliaus svečiams būtų pardavinėjamas galimai pigesnėmis kainomis.

Svarstant tautinių švenčių minėjimų reikalus, buvo prieita išvados, bendromis jėgomis ir pastangomis mūsų minėjimų programas ir jų išpildymą pagal esamas galimybes pakelti ir pateikti visuomenei įdomesne forma.

Ilgiau ir išsamiau buvo išsikalbėta reprezentaciniais reikalais. Kaip žinome, šiuo metu veikia patariamoji komisija prie Krašto Valdybos, vad. Informacijos Talka, kuri daro pastangų politinės informacijos reikalus daugiau centralizuoti ir koordinuoti, kad būtų pasiekta juo našesnių rezultatų. Šia proga buvo keltas klausimas dėl lietuviškų reikalų atstovavimo Australijos valdžios bei organizacijų įstaigose. Bankstowno ir Cabramattos pirmininkų nuomone, šias funkcijas Sydnėjuje turėtų netarpiškai atlikti pati Krašto Valdyba, talkaujant Informacijos Talkai, kadangi ji čia pat reziduoja, tačiau Sydnėjaus centr. apylinkės valdybos pirmininkas šiuo klausimu pareikšti savo nuomonę susilaikė, norėdamas pasitarti su kitais apylinkės valdybos nariais.

Posėdžiui pirmininkavo Krašto Valdybos pirm. B. Daukus. o sekretoriavo — V. Bitinas.

M.P.I.

PAJIEŠKOJIMAS

★ Jieško sesuo **Petrusė Adomaitytė**, gyv. Lietuvoje, Kelmėje, savo brolio **Antano Adomaičio**, gyv. Australijoj.

Rašyti mano vardu į Kelmę, Raseinių skersgatvis.

Mielus mūsų choro dalyvius

ALDONĄ ir STASĮ KAPOČIUS,

susilaukus mylimo sūnaus, nuoširdžiai sveikiname ir drauge džiaugiamės.

Sydnėjaus "Dainos" choras

LAIŠKAS REDAKCIJAI

GERB. PONE REDAKTORIAU,

Atsiliepdamas į J. Petraičio straipsnį "Tautinė savižudystė" (žiūr. "Tėviškės Aidai Nr. 21) aš bandžiau kiek galint konkrečiau ir išsamiau išryškinti kaip tik tuos esminius principus, kuriais remiasi mūsų bendruomeninis sugyvenimas ir kurie, mano supratimu, J. Petraičio buvo aptariami daugiau iš vienos pusės. Visi mano teigimai, kaip rupestingas skaitytojas galėjo pastebėti, nėra teoretiniai išvedžiojimai, bet pagrįsti gyvenimiška šios dienos realybe bei istoriniais faktais, todėl, nenorėdamas kartotis bei vengdamas bet kokių iškraipymų, visai nematau nei reikalo nei prasmės leistis kalbamuoju klausimu į tolimesnes diskusijas, juo labiau, kad ir pačių mano oponentų tarpe nebuvo nė vieno, kurio žvilgsnis būtų siekęs toliau ir giliau. Siaurumas visados pastoja kelią objektyviam dalykų vertinimui, ir todėl siekiant suvokti esminius bruožus yra būtina laiko arba erdvės perspektyva, perkeliant ir savus interesus perspektyvoje stovinčių daiktų skalėje. Šis metodas įgalina laimėti objektyvų mastą perspektyvoje stovintiems daiktams. O tai yra nepamainoma priemonė tiems, kurie nuoširdžiai siekia ir jieško tiesos. Mano oponentai pasirinko tik savų interesų padiktuotą mastą, prilygstantį pirščiukui ano vaiko, kuriam tolumoje buvo parodytas kalnas ir paaiškinta, koks tasai kalnas didelis. Tačiau vaikas, prisidėjęs prie akies savo pirščiuką, linksmai sušuko: "Betgi, tėte, mano pirščiukas daug didesnis už kalną: aš jį visą uždengiu".

Gindamasis tuščių kalbų A. Mauragis tiek daug tuščiai prikalbėjo, kad net man pačiam pasidarė gaila jo tuščių pastangų. Iš kitos gi pusės, jeigu mano anas pasisakymas tebūtų buvęs tik tuščia kalba, kaip kad gerb. oponentas primygtinai pabrėžė, tai jis pats įsikišdamas atsiduria apgailėtinoje juokdario rolėje, kuris išėjo į sceną kovoti su nieku. Kova be rizikos ir pergalė užtikrinta!

Iš kitos pusės negaliu nepasidžiaugti J. Petraičio nuosaikiu ir kultūringu žodžiu, nors mūsų nuomonės ir skiriasi. Užtikrinu, kad aš savo pasisakyme laikiausi principinės plotmės ir vengiau ko nors susieti su bet kokiu asmeniu. Gerbiu ir vertinu žmones kietus savo principuose, tačiau smerkiu fanatikus, kurie, praradę savo asmenybę, tėra tik akli įrankiai. Kalbant apie autoritetą, J. Petraitis remiasi Evangelijos žodžiais savo straipsnio pabaigoje. Tačiau tas pats Kristus niekur nepaneigė ir pasaulietiško autoriteto. Jis gi net įsakmiai pabrėžė, sakydamas: "Atiduokite, kas Dievo Dievui, kas Cezario, Cezariui". Čia glūdi ne vien tik abiejų autoritetų pripažinimas, bet drauge ir jų kompetencijos nusakymas. Tuo ir baigiu, dėkodamas visiems už malonų dėmesį ir padarytas pastabas.

V. Kazokas

SMAGIAUSIA JŪSŲ GYVENIMO AKIMIRKA JAU ČIA PAT! ŠIMTAI VIETŲ JAU UŽSAKYTA IR BILIETAI NUPIRKTI! NORS SPAUDOS BALIUI UŽSAKYTOJI PUOŠNIOJI GRACE BROSS SALĖ SYDNĖJUJE IR TALPINA DAUGELĮ SVEČIŲ, TAČIAU PIRMIAU ĮSIGIJĘ BILIETUS, GAUS GERIAUSIAS IR PATOGIAUSIAS VIETAS!

Todėl nedelskite ir apačioj sužymėtais adresais užsisakykite vietas ir nusipirkite bilietus į visada įdomų ir nepamirštamą

Mūsų Pastogės
SPAUDOS BALIŲ

KURIS ĮVYKS Š.M. RUGSĖJO 2 D. (ŠEŠTADIENĮ) 7 V.V. IR TĘSIS IKI PARYČIŲ

GRACE BROSS SALĖSE, BROADWAY, SYDNĖJUJE,

visiškai netoli nuo centrinės geležinkelio stoties.

SPAUDOS BALIAUS RENGĖJAI JUMS UŽTIKRINA:

Svečių automobilius saugos specialūs prižiūrėtojai; automobilių parkavimui vieta parūpinta saugi ir pakankama; nepaprastai turtingą maisto bufetą ir kokteilių barą laikys Moterų Soc. Globos Draugija pigiausiomis kainomis, kur galima bus gauti visų rūšių skanėstų — keptų viščiukų, vėžių kaklelių, įvairių mišrainių rūšių, mėsiškų pyragaičių ir t.t.

STIPRIEJI GĖRIMAI, CIGARETĖS, SALDUMYNAI IR KT. NORMALIOMIS BARŲ IR KRAUTUVIŲ KAINOMIS GARANTUOTAI!

MENINĖ PROGRAMA BUS TIKRAI NAUJA, NEMATYTA IR NEPAPRASTAI ROMANTIŠKA: bus žavaus baleto numerių, veiks "Burtų fontanas", "Piratų baras" ir kt.

Ateidami į "Mūsų Pastogės" Spaudos Balių, ne tik išgyvensite nepaprasto malonumo, ne tik užmegsite naujų pažinčių, bet atliksite ir tautinę pareigą, paremdami vienintėlį ALB savaitraštį "Mūsų Pastogę".

BALIAUS GLOBĖJAI — ALB GARBĖS NARYS ANTANAS BAUŽĖ IR PONIA.

GROS SPAUDOS BALIAUS FEDOROFF MUZIKOS KAPELA..

VISI BALIAUS MALONUMAI TEKAINUOJA TIK 1 SVARĄ.

PAKVIETIMAI GAUNAMI IR STALAI UŽSISAKOMI ŠIAIS ADRESAIS:

B. DAUKUS — 273 Cooper Rd., Yagoona, tel. UY 5281; V. KAZOKAS — 13 Percy St., Bankstown, tel. 70-8395; V. PATAŠIUS — 55 Riverview Rd., Earlwood; R. VENCLOVAS — 9 Lemnos St., Homebush, tel. UM 6208; J. ZINKUS — 84 Victor Ave., Picnic Point; B. STAŠIONIS — 11 Berala St., Berala, tel. 649-9062; J.P. KEDYS — Baltia Pty. Ltd., 91A Argyle Street, Parramatta, tel. YL 9787; M. PETRONIS — 152 Liverpool Rd., Enfield, tel. UJ 5727 ir J. VĖTEIKIS — 24 Lovoni St., Cabramatta, tel. UB 3680.

RENGĖJAI

Š.M. RUGPJŪČIO 12 D. (ŠEŠTADIENĮ)

VISI BRISBANĖS LIETUVIAI

SU SAVO BIČIULIAIS IR DRAUGAIS SKUBA Į PIRMĄJĮ "MŪSŲ PASTOGĖS"

SPAUDOS BALIŲ,

kuris įvyks

LABOUR HALL SALĖJE

(4-tas Bardon linijos tramvajaus sustojimas)

PRADŽIA 7 VAL. VAK.

Baliaus metu vyks žinomojo mūsų dail. Alf. Navicko dailės kūrinių paroda.

PUIKI IR TIKRAI ĮDOMI PROGRAMA: dainuos duetas ir kvartetas lietuviškų dainų šiupinį. Gros puiki kapela, veiks bufetas restorano kainomis.

Kviečiame visus paremti vienintėlį ALB-nės savaitraštį dosnia savo auka.

APYL. V-BA

Š.M. RUGPJŪČIO 5 D. (ŠEŠTADIENĮ)

"DAINAVOS SALĖJE

BANKSTOWNO NAMŲ VALDYBA

RENGIA

SOKIŲ VAKARĄ — BALIŲ

ŠOKIAMS GROS GERA KAPELA, BUS TURTINGAS

BUFETAS, LOTERIJA IR BALETO ŠOKIAI.

Pradžia 7 v.v.

Įėjimas: vyrams — 10 šil., moteris — 8 šil., moksleiviams — 5 šil.

BANKSTOWNO NAMŲ VALDYBA

Printed by MINTIS PTY. LTD., 417 Burwood Rd., Belmore, Sydney, for the Publisher Australian-Lithuanian Community, P.O. Box 4558, G.P.O., Sydney, N.S.W.